

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERÇUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

GLASBA PO ŽELJAH ZA POLETNI ODDIH

Poletje 2003: vročina... vrste na avtocesti... hladilne naprave na vso moč... in... Čiva-va!

Poletje 2002: vročina (čeprav v dosti bolj omejenem obsegu kot letos)... vrste na avtocesti (kot vsako leto)... hladilne naprave nekoliko v zatišju (se spominjate skoraj popolnoma deževnega avgusta?)... in... Asereje!

Poletje: obdobje, ustvarjeno za sprostitev in oddih. Ja, jasno mi je, da vsi ne razmišljajo tako, posebej tisti, ki so v juliju in avgustu še vedno priklopljeni za pisalno mizo v uradu ali garajo pod pripekajočim soncem na delovnem mestu. No, vsekakor poletje ostaja čas počitnic in veselja. Vsako leto je poletni čas prepleten z glasbo, predvsem tisto lahkotno in brezskrbno. Pomislite na preprosti refren Čivave in na privlačnost ritma, s katerim so se uveljavile tri španske sestre ob ponavljanju nerazumljive besede asereje.

Poletni čas. Sprostitev in odklop od delovne rutine. Zaživeti, sproščeno in drugače, v sozvočju z ritmi Čivave in Asereje, a vseeno še vedno zaživeti.

Vonj po morju, priokus soli na koži, večerna slika sonca, ki, poslavljajoč se v večerni zarji, na obzorju tone v modrozeleno neдрje Neptunovega kraljestva. To so idilične podobe doživljanja poletja, impresivne slike, natisnjene v podzavesti vseh poletnih počitnikovalcev. Ta impresionizem, v katerem vlada odtiski igrivosti in veselja, pa ostaja le tuje nanašanje hladnih barv na platno naših doživljanj in spominov, če sami sliko svojega poletja (in, metaforično brano, vseh svojih dejavnosti, še tako sprostiteljnih in zabavnih) ne vdahnemo potrebne osebne življenjske in tistih vtisov, ki so samo naši in ki prav zaradi tega povprečno sliko rutinskega življenja spremenijo v grafično umetnino občutkov in doživljanjev. Sveti oče je omenjeno tematično načel na srečanju s študenti vseh rimskih univerz decembra 2001 z besedami: "Pokažite se, mladi študenti, s pričevanjem svoje vere! Ne zadovoljite se z neidealistično naravnanim povprečnim življenjem, ki ima kot edini cilj osebno korist."

Michael Stipe, pevec rock skupine REM, v pesmi All the way to Reno (Vse poti, ki peljejo v Reno), poje o dekletu, ki se želi uveljaviti na življenjski poti, in o njeni Ahilovi peti - prekomerni nagnjenosti k sanjarjenju. Pesem ima vsekakor propozitiven namen. Pevec namreč v nadaljevanju pojasnjuje: kljub temu da so sanje Ahilova peta, je samemu dekletu jasno, da je pravzaprav že zvezda. Sporočilo teh verzov želi seveda biti: vsakdo je zvezda že s tem, da vloži ves trud in prizadevanje v delo, ne glede na to, če je ali ni v centru pozornosti. K temu bi dodal še misel, ki jo je Stipe izrekel ob predstavitvi zgoščenke Reveal, zadnjega dela njegove skupine: "Glavno sporočilo plošče je tematika iskanja samih sebe in lastnih koordinat v sedanjosti... žal je ta razsežnost spolzka in neoprijemljiva v vsakdanjem življenju: to me zelo jezi. Pesmi te zgoščenke so racionalno ustvarjeni spevi, posvečeni čarobnosti in lepoti, pričakovanjem, ki jih gojim za poletni čas. Žal pa se potem dogaja, da je vse, kar počnem poleti, le ubadanje s težavami, ki jih bo prinesla jesen".

September je še daleč na obzorju. Julijsko-avgustovski poletni čas pričakovanj ter potencialnih čarobnosti in lepote je torej še v polnem teku...

Andrej Černic

13. Draga mladih tokrat v Piranu

Vsebinska sprememba z več svežine

Preko sto udeležencev iz matice, zamejstva in zdomstva je od 10. do 13. julija razpravljalo o ustvarjalnosti mladih.

"Več svežine": tako se je glasilo geslo letošnje že 13. Drage mladih, ki je tokrat potekala v znamenju nekaterih temeljnih sprememb. Od slednjih sta verjetno najpomembnejša čas in lokacija, saj se Draga mladih ni več dogajala v začetku septembra pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah. Mladi udeleženci so se namreč od 10. do 13. julija zbrali na slovenski obali, točneje v Piranu, kjer so v tamkajšnjem Tartinijevem gledališču in tudi v Cafe Teatru potekale dejavnosti.

Organizatorji - številne mladinske organizacije iz Slovenije in zamejstva (glavni organizator je bilo primorsko Središče Rotunda iz Koprca, med drugimi pa so sode-

lovali tudi Mladi v odkrivanju skupnih poti iz Trsta) - so namreč želeli Drago mladih približati slovenski mladini, pričemer so se jim zamejske Opčine očitno zdele nekoliko preveč odročne oziroma obrobne, pa tudi čas nepripraven, saj se septembra v Sloveniji prične pouk, pa tudi univerzitetni študentje morajo začeti resno misliti na izpitne obveznosti. In ne nazadnje: zakaj naj bi o problemih Slovenije razpravljali v Italiji? Kljub slednji, za zamejske in zdomske Slovence navidez nekoliko sporni misli, je deklarirani namen prirediteljev bil ta, da se oblikuje prvi vseslovenski intelektualni forum mladih iz matice, zamejstva in zdomstva. Zato bo Draga mladih odslej

vsako leto potekala v poletnem času v različnih krajih po Sloveniji, v septembru pa se bo za zaključni del selila na Opčine.

Kaže vsekakor, da so s temi spremembami prireditelji zadeli v črno. Trinajsto Drago mladih je obiskalo krepko prek sto udeležencev (samo tistih, ki so prenočevali, je bilo 117), ki jih je na slovesni otvoritvi pozdravil tudi predsednik slovenskega parlamenta Borut Pahor. Tistim, ki so prišli v Piran, očitno ni bilo vseeno, kako je z možnostmi, ki jih slovenski šolski in univerzitetni sistem, sicer pa na splošno celotna slovenska družba, nudijo mlademu človeku, da v polnosti razvije svoj ustvarjalni potencial.

/ stran 15
Ivan Žerjal

Boj evropskih manjšin Nemirno Sredozemlje

Od časa do časa se v Evropi oglašajo številne stvarnosti, zlasti manjšinske, kar posebno v poletni vročini zadobi take ali drugačne oblike vrenja in protesta. Na francoskem Napoleonovem otoku so volilci nedavno zavrnili predlog pariške vlade o avtonomiji Korzike, ki je sicer že imela določene oblike samouprave. Pariški Le Monde piše, da prav Korzika sedaj moti Chiracov 14. julij, francoski državni praznik.

V Španiji pa se z grožnjami atentatov zopet oglašuje skrajna teroristična organizacija ETA in grozi zlasti predstavnikom oblasti, javnega življenja in tiska, ki da ne podpirajo njihovega boja proti "fašistični" vladi v Madridu (če je bil to slučaj pod Francovim režimom, drži. Danes pa ima Baskovska dežela že precej pravic in avtonomije).

Francija in Španija res nista (bili) vzor za manjšinsko zaščito svojih narodnih skupnosti. No, če Francozi še danes hodijo na tej poti bolj po polzevo, pa se je Španija vseeno bolj pogumno lotila (po Francovi smrti) reševanja istih problemov. Zato lahko pričajo zlasti Katalonci, ki so že v svojem središču - v Barceloni - znali ovrednotiti dano avtonomijo in zlasti dvojezičnost. Baski pa so itak še močno ločeni med zmerne in skrajne.

Pisec teh vrstic je že v preteklosti imel v okviru evropske manjšinske povezave veliko opraviti tudi s predstavniki teh do nekdanj prepovedanih narodnosti. To zlasti s stranko Union o populu Corsu ali pa baskovsko Euskadi Almatasuna, pa še katalonska Esquerra Republicana de Catalunya v Španiji. Vsekakor so te stranke v bistvu zmerne in evropsko naravnane, kot lahko pričajo predvsem njih evropski poslanci, s katerimi so tekli stiki. Srečevali smo se v glavnem v evropskem parlamentu v Bruslju ali Strasbourg, pa še kje drugje po Evropi.

Upati je, da bodo danes še vse te nemirne zadeve uredile prav te zmerne demokratične sile, ki so in bodo tudi nositeljice, kot naša slovenska stranka, Evrope narodov in dežel.

Andrej Bratuž

Ob prazniku zavetnikov dežele Furlanije-Juljske krajine Praznično slavlje v Ogleju

FOTO ANDRIAN

Škofije s teritorialnim sedežem v Furlaniji-Juljski krajini so se 12. julija zbrale v Ogleju na praznovanju svetih Mohorja in Fortunata, zavetnikov naše dežele in goriške ter videmske pokrajine. V soboto popoldne so predstavili

knjigo *I mosaici della basilica di Aquileia* (Mozaiki oglejske bazilike), ki jo je uredil župnik Graziano Marini in je izšla pri založniški hiši Ciscra edizioni. Knjiga je pravzaprav predvsem vodič za bralca-obiskovalca, ki si želi

ogledati več kot 760 kvadratnih metrov mozaikov v baziliki. Če izvzamemo zgodovinski pregled in razlago tehnike izdelovanja mozaikov, je v knjigi tekst omejen na didaskalije.

/ stran 5

Novo številke

♦ telefonska številka uredništva v Gorici: 0481 550330

♦ številka faksa uprave v Gorici: 0481 548276

Faks goriškega uredništva ostaja 0481 548808, telefonska številka goriške uprave pa 0481 533177

Intervju

Misijonarja Pavle Bajec in Tatjana Žejn o Slonokoščeni obali. (stran 3)

Pogovor

Vladimir Jurc o težavah in obetih Slovenskega stalnega gledališča. (stran 6)

Pogovor

Dimitrij Žbogar o ukrepih za omiljenje posledic suše. (stran 14)

02 Alojz Tul PROCES O "FOJBAN" SE JE KONČAL

04 Danijel Devetak SREBRNOMAŠNIK V VASEH POD SABOTINOM

05 Tereza Srebrnič VSESLOVENSKO MISIJSKO SREČANJE V TINJAH

07 Marko Tavčar NEDELJKI KACIN PIRJEVEC V SPOMIN

07 Dušan Rogelj LJUBLJANSKE POLETNE PRIREDITVE

Intervju / Pavle Bajec in Tatjana Žejn

“Bog je dal svet človeku, ne duhovom”

Slonokoščena obala, dežela, ki nam že zaradi svojega imena v spomin priključuje velike trope slonov, ki kraljujejo v afriških savanah. Evropejci smo splošno gledano egocentrični, vse se začne in sklene na naši Stari celini (in seveda ZDA). Ostale predele sveta poznamo skoraj izključno iz legend, ki se ustvarjajo v kolektivni domišljiji zahodne civilizacije. Dejansko pa stvari niso take, kot se zdijo. O resnični podobi Slonokoščene obale, o njenih prebivalcih in njihovih navadah ter še o marsičem drugem smo se na uradništvu pogovarjali z misijonarjema Pavletom Bajcem in Tatjano Žejn.

Bi se nam lahko najprej predstavila in nam orisala pot, ki vaju je pripeljala do Slonokoščene obale?

Pavle Bajec: “Sem Pavle Bajec. Doma sem na Colu nad Ajdovščino. Že v mladosti sem občutil poklicanost Boga in bil posvečen v duhovnika leta 1976. Dve leti kasneje sem šel v misijone na Slonokoščeno obalo in se tam usidral. V petindvajsetletnem delovanju na afriški celini sem služboval v različnih župnijah. Zadnjih dvanajst let sem preživel v isti župniji skupnosti, ki sem jo moral pred svojim krajšim povratkom domov zapustiti. Ko se bom v kratkem zopet vrnil na Slonokoščeno obalo, bova z gospodom Sandijem Skapihom ustanovila novo župnijo v škofijskem mestu San Pedro.

Tatjana Žejn: Sem Tatjana Žejn. Tudi jaz sem, kot gospod Pavle, doma s Cola nad Ajdovščino. Diplomirala sem kot medicinska sestra in si kot laična misijonarka pred poldrugim letom izbrala pot na Slonokoščeno obalo. Domov sem se vrnila pred kratkim. S tem sem sklenila svojo izkušnjo v Afriki, saj se sedaj mislim ustaliti tukaj. Na slonokoščeni obali sem delala v dispanzerju, kjer smo zdravili bolnike.

Gospod Bajec, na katere značilnosti in navade ljudstev s Slonokoščene obale ste se le s težavo privadili?

PB: Prva premisa tega razmišljanja je seveda ta, da je Afrika področje, ki se od naših krajev razlikuje kot noč in dan. Ljudje živijo v drugačnih okoliščinah in v različnih razmerah. Imajo drugačne delovne navade. Njihov način življenja močno pogotuje podnebje. Slonokoščena obala leži ob ekvatorju. Dnevi so čez vse leto enako dolgi, mila in topla vremena so tudi pomemben dejavnik. Rad bi povedal, da sem že ob prihodu v državo, kjer delujem petindvajset let, opazil, da ni take revščine, kot jo pri nas pogostokrat opisujejo. Življenjski nivo je seveda precej nižji od evropskega, na področju zdravstva so še velike težave. Tudi umrljivost otrok ni še pod nadzorom, ne do gaja pa se, da bi na Slonokoščeni obali bilo priča velikim morijam zaradi lakote, ob katerih se televizije tako pogosto zaustavljajo, ko govorijo o Afriki. Z ozirom na stanje v Evropi bi lahko trdili, da je tam revščina, zave dati pa se moramo, da je to drug svet z drugačnimi navadami. Kar me nekoliko bolj skrbi, je duhovna revščina, ki suvereno prevladuje. Ljudje so na Slonokoščeni o-

bali skoraj izključno animisti, odvisni so od duhovnega sveta, ki človeka obdaja. Močno verjamejo v duhove prednikov, ki bi jih v naši kulturi lahko primerjali z vilami sojenicami, rojenicami in podobnimi legendarnimi figurami. Duhovi prednikov so tisti, ki vnaprej določajo usodo vsakega posameznika. Tako razmišljanje jih seveda odvrta od odgovornosti. Oni ne čutijo bremena odgovornosti, ker je itak že vse vnaprej zapisano. Če otroku v šoli gre slabo, se malček ne poskuša poboljšati: slab šolski uspeh so mu namreč namenili duhovi, proti katerim ni mogoče storiti ničesar. Druga

težava, s katero sem se srečal na Slonokoščeni obali, je oblika plemenske ureditve, ki spominja na različico prakomunizma. Lastnina je skupna, vsakdo jemlje, kolikor sam rabi. Iz skupnega skladišča lahko vzame vsakdo toliko banan, da se nasiti, brez časovnih in količinskih omejitev. Prave težave nastanejo v trenutku, ko je treba tak sistem gospodarstva prenesti v moderni svet, v katerem skupno lastnino ne predstavljajo več banane, ampak denar in tehnologija. Poslanstvo cerkve je v tem, da človeka odreši, da ga osvobodi takega načina življenja in gledanja na svet. Misijonarji se po žup-

FOTO J.M.P.

nijah ubadamo s problemom čuta odgovornosti: ljudje se morajo naučiti sprejemati bremena nase in nositi posledice svojih dejanj. Prepotrebno je, da se vsak član vsakega plemena zaveda svojega poslanstva, ki mu je bilo kot človeku dano ob rojstvu. Bog je dal svet človeku, ne duhovom. Krščanstvo odpira drugačno gledanje na svet, omogoča napredek in novo življenje. Misijonarji delujemo stvarno na področju vzgoje otrok, skup-

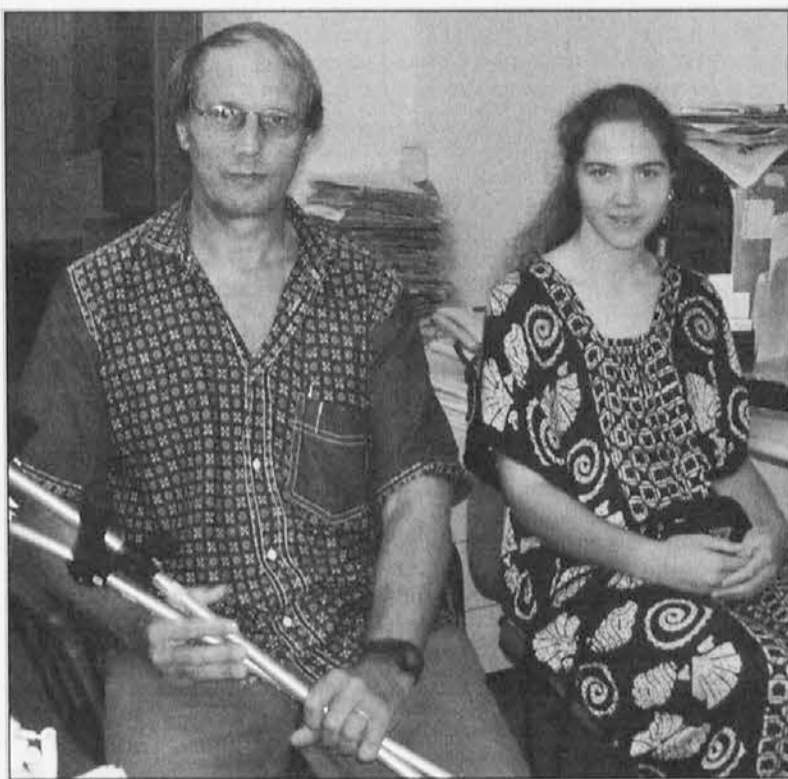

FOTO J.M.P.

nostim pomagamo pri upravljanju naravnih dobrin, poskušamo poudarjati delovne navade in podobno. Kar je pri vsem tem najbolj pomembno, pa je, da misijonar daje zgled: tako je še najbolj učinkovit v svojem poslanstvu.

Gospod Bajec, bi nam lahko povedali nekaj o družbeni ureditvi narodov s Slonokoščene obale?

PB: “To poglavje je zelo zanimivo. Najprej bi omenil značilnost nekaterih narodnosti, ki je na svetu redek pojav. Govorim o matriarhatu, ki je uveljavljena praksa nekaterih narodov v državi, kjer misijonarim. Centralna figura v družbi je ženska, mati oz. materina družina. Najbolje opazorim to nenavadno ureditev. Otroci ne pripadajo možu, ampak mamini družini, točneje mamini sestri. Tudi pravila dedovanja so podrejena temu. Po smrti gospodarja/gospodinje ne postane novi gospodar pokojnikovega imetja pokojnikov sin ali hči, temveč nečak/nečakinja po mamini strani, t.j. sin/hči mamine sestre. Ta navada je za družinsko gospodarstvo večkrat zelo huda obremenitev. Sin, ki pomaga očetu na polju, jasno ve, da po očetovi smrti njiva ne bo pripadla njemu, temveč bratranču oz. sestrični. Zaradi tega v delu ni motiviran in to je večkrat očitno tudi v rezultatih in učinkih samega dela. Omenim naj še nekaj anekdot, ki osvetljujejo družbo z drugačnih zornih kotov: zanimiva je zgodba o instituciji dote, ki je formalno prepovedana, neformalno pa še zelo razširjena. Dote ne prinese nevesta v novo družino, tako kot se dogaja pri nas. Pri nekaterih narodih je dota sredstvo, s katerim ženin pravzaprav “odkupi” nevesto. Bodoči mož je

ženini družini dolžan doto, ker bodočemu tastu in sva-kom odvzame delovno silo.

Kakšno pomembnost pripisujejo različni narodi obredom?

PB: Obredov je ogromno. Vsaka pomembnejša prilika je vezana na kak obred. Pleme Bete, ki živi v naši župniji, ima posebno zanimiv obred za sprejemanje dojenčkov. Ko žena rodi, ne sme iz hiše tri do štiri dni, tudi samega otroka ne smejo prinesiti iz hiše. Po treh dneh po posebnem postopku novorojenčka končno predstavijo skupnosti in duhovom. Najprej na ognju segrejejo kamen. Ta kamen dajo nato v stopo in nanj zlijejo palmovo vino. Otrok je duhovom predstavljen nad paro, ki jo povzroči izhlapevanje vina na vročem kamnu. Rojstvo dvojčkov je pri drugih narodih počaščeno posebej. Starši ne smejo predstaviti dvojčkov skupnosti, dokler ne nastopi mlaj, polna luna. Komaj takrat lahko oče prinese otroke iz hiše in jih najprej predstavi luni. Rojstvo dvojčkov je naznanjeno tako, da se postavijo pred hišo trije kamni in se zasadi drevo. Posebne običaje imajo različni narodi tudi ob smrti članov skupnosti. Ob poslednjem slovesu pri pokojnem možu se mora pri nekaterih narodih žena uleči k pokojnikovega truplu in se dvakrat prevaliti čez njega, spet drugje mora plesati ob mrtvem možu z belo ali črno koso. Trupel v vsakem primeru ne sežigajo, ampak jih pokopljejo. Okoliščin, ob katerih se izvajajo obredi, je še veliko, predvsem ko se narod pripravljata na lov, ribolov ali žetev.

Tatjana, kot medicinska sestra si prišla v stik z zdravstvom na Slonokoščeni obali. Kako prizadenejo bolezni tam ljudi?

TŽ: Žal moram ugotoviti, da je v zadnjih letih mnogo otrok umrlo že pri porodu. Nosečnost je zelo velik problem tudi za bodoče mamice, ki rojstva otroka večkrat ne preživijo. Vzroki smrti so zelo pogosto tudi nepravilno dozirana in napačno uporabljena zdravila. Starši “vsilijo” otrokom odvajalna sredstva po analni poti. Ker pa v tem pretiravajo ali uporabljajo neustrezne tablete, zamašijo otrokom debelo črevesje. Tako nastane infekcija, ki je lahko usodna. Če pa se zaustavim strogo samo na boleznih, sta najbolj razširjena tifus in malarija. Otroške bolezni, ki mučijo tamkajšnje malčke, so v

glavnem tiste, ki so prisotne tudi pri nas.

Kajpa AIDS?

TŽ: AIDS je žal tudi močno razširjen. Ljudje o tem zelo neradi govorijo in o virusu HIV sploh nočejo slišati ničesar. Kljub temu da je razširjen, se ljudje zelo redko spuščajo v preventivne teste. Seveda moramo tu omeniti ekonomski dejavnik: vsak test je za njihove finančne možnosti drag.

PB: AIDS je res močno razširjen. Okuženih je 12% prebivalcev Slonokoščene obale, med temi je velik delež učiteljev in profesorjev. Delež okuženih nosečnic je 25 odstotkov, prostitutk pa celo 80 odstotkov.

FOTO J.M.P.

Kakšne so zdravstvene razmere z zornega kota sociale na Slonokoščeni obali?

TŽ: Začela bom s postavko, da se na Slonokoščeni obali živi drugače. To lahko prenesemo tudi na področje zdravstva. Obseg socialnih uslug je dokaj omejen glede na naše razmere. Zdravljenje je treba plačati skoraj v celoti. Edine olajšave pri tem so zastojne konzultacije in pomoč, ki nam jo od zunaj pošiljajo prijatelji. Vse drugo je

proti plačilu. Cene zdravi- močno omejujejo možnost zdravljenja preprostemu človeku, dostop do uslug, ki jih nudi bolnišnica, pa je sploh onemogočen zaradi njihove finančne plati, ki je v celoti na ramenih posameznika. V bolnišnici plačaš dejansko vse, od napatnice za pregled, do zdravnika, samega zdravljenja in zdravi, ki jih “porabiš”. Obstaja sicer institucionalizirano zdravstveno zavarovanje. Le-to je zelo neučinkovito zaradi neizvedljivosti programa, v katerem so bile začrtane smernice zavarovalniškega sistema samega. K vsemu temu moramo dodati še psihološki vidik. V deželi, kjer je umrljivost otrok precejšnja in splošno ekonomsko stanje nakazuje vse prej kot gospodarsko blagostanje, zdravje ni med primarnimi vrednotami. Plačevanje za zdravje, vzemimo kot primer spet cene zdravi, se ljudem zdi potrata denarja, ki ga lahko vložijo v druge donosejše panoge. Kot sem že povedala na začetku, to je drug svet z drugačnimi potrebami in vrednotami.

Kakšno vlogo igra magija v začaranem krogu zdravstva?

TŽ: Ljudje se skoraj vedno najprej zatekajo k vračem in si pomagajo z zelišči. V mestih se je sicer to stanje nekoliko spremenilo v zadnjih časih: medicina je v urbanih okoljih pridobila na ugledu tudi med tamkajšnjimi ljudmi. Podeželani pa še vedno prej prisegajo na vrača kot na zdravnika. Temu delno botruje nezaupanje v belce, ki so s svojim prihodom na afriško celino izvozili tudi nekatere bolezni. Precejšnje težave predstavlja tudi oddaljenost od zdravniških centrov. K nam pridejo na pregled, ko je pogostokrat že prepozno in ko so spoznali, da jim vrači ne morejo pomagati.

PB: Ljudje se obračajo najprej na vrače in so jim pripravljani odšteti bajno visoke cene. Brez pomislekov olajšajo pri vračih svoje žepe za 30 tisoč tamkajšnjih frankov, ko pa morajo v bolnišnici odšteti 5 tisoč frankov, jim je to v veliko breme. To je stvar kulture. Bolezen po njihovem mnenju namreč ni fiziološki učinek, ki nastane iz danih okoliščin, ampak je urok, ki so ga poslali duhovi prednikov, ker so posamezniku nekaj zamerili ali so z njim imeli še odprte račune. Pri njih ni naravne smrti: vsakdo umre zaradi delovanja nezadovoljnih in jeznih duhov. Ker belci ne poznajo moči duhov, se, po splošnem prepričanju, v bolezni tamkajšnjega človeka nimajo kaj vtikati.

Andrej Černic

3

ČETRTEK,
17. JULIJA
2003

Poziv svetega očeta iz Castelgandolfa "Ne izgubljajte krščanskega spomina!"

S temi močnimi besedami je sveti oče Janez Pavel II. pozval prejšnjo nedeljo vernike pri angelovem češčenju v Castelgandolfu, ko je pokaral Evropo, ki živi, kot da bi Boga ne bilo, in tako tvega pravo izgubo zgodovinskega spomina.

Že več mesecev namreč "mož v belem" pozorno sprem-

pogled na človeka in svet, v katerem živi "sit človek", za Boga pa ni prostora. Tako, po mnenju svetega očeta, naša stara celina, zibelka zahodne civilizacije in človečanskih pravic, tvega izgubiti in pozabiti svoje temelje, ki jih razjedata relativizem in utilitarizem.

Cerkev, je še poudaril Janez Pavel II., ki je prejšnji me-

sec objavil tudi odmevno pismo *Eccelesia in Europa*, si prizadeva, da bi oznanjala Kristusa celini; prav tako naj tudi verniki vztrajno obnavljajo to oznanilo v prepričanju, da se odpirajo odlične priložnosti, obenem pa velika negotovost na

lja delo evropske konvencije in se bori, da bi bile v evropski ustavi omenjene krščanske korenine naše celine. V nedeljo je pred dvatisočgla-vo množico povedal, da gleda z veliko ljubeznijo na Evropo in njen pomembni integracijski proces, v katerem vidi svetle in senčne strani. Govoril je namreč o velikih možnostih, ki se odpirajo sedanjemu in prihodnjemu času, pa tudi o nemiru in strahu pred prihodnostjo, o splošni razdrobljenosti življenja, ki jo žal spremljata tudi širjenje individualizma in ošibitev solidarnosti med ljudmi. Wójtyła meni, da živimo v vzdušju, ko se izgublja upanje, v času, ko se vedno bolj uveljavlja antropološki

kulturni, antropološki, etični in duhovni ravni.

Na tem prvem večjem srečanju z verniki iz poletne rezidence Castelgandolfo, kjer uživa nekaj dni počitka, je bil papež videti kar dober. Tudi tokrat, kot že lani, ni govoril z okna utrdbe, ampak na dvorišču, kamor so za priložnost postavili manjši oder, tako da je lahko imel neposreden stik z ljudmi, s katerimi se je ob koncu zadržal. Rad se je srečal z ostarelimi in invalidi, še največ dobre volje pa so mu prinesli prav otročiči, ki jih je bilo v naročju in nahrbtnikih staršev kar nekaj in ki papežu vedno vlivajo novih moči.

DD

Praznik na Kostanjevici Biserna maša p. Bruna Korošaka

V nedeljo, 13. t.m., je bila na Kostanjevici doživeta slovesnost ob biserni maši p. Bruna Korošaka, frančiškana, ki se je rodil pred 83 leti v Mariboru, a je velik del svojega življenja, do leta 1986, preživel v Rimu; nato je prispejal v Kanalsko dolino za župnika v Žabnicah in rektorja svetišča na Sv. Višarjah. Ko je dopolnil 75 let, je zapustil to službo in 1995 prišel v samostan na Kostanjevici, kjer aktivno pomaga v pastoralni, a tudi nadaljuje s svojim znanstvenim delom.

P. Bruno Korošak ima za seboj bogato življenjsko pot. Gimnazijska leta je preživel v Mariboru, Novem mestu in Ljubljani. Po prvem letniku teološke fakultete je 1941 odšel v Rim, da bi nadaljeval študij; tam je bil l. 1943 posvečen v duhovnika. Leta 1949 je doktoriral iz dogmatike, a je še nadaljeval študij v Parizu in Londonu. Veliko je sodeloval v raznih mednarodnih komisijah; od leta 1966 je bil profesor dogmatike in vodja knjižnice na frančiškanski univerzi Antonianum in hkrati profesor na papeški univerzi Urbanianum. P. Korošaka poznamo tudi kot vicepostulatorja v procesu za beatifikacijo škofa Antona Martina Slomška. Leta 1989 pa je prevzel naloge postulatorja za beatifikacijo škofa Barage.

Napisal je celo vrsto esejev in teoloških knjig, v zadnjih letih pa tudi dela, ki predstavljajo Baragovo svetniško osebnost in pomen p. Stanislava Škrabca. Letos sta izšla *Esej o križih in križevih potih Marijina žalostna pot*. To zadnje delo je izšlo v spomin na biserno mašo, ki je okrog p. Korošaka v nedeljo zbrala širošo župnijsko skupnost in mnoge prijatelje.

Dva praznika ob 25-letnici mašništva g. Vojka Makuca Srebrnomašnik v vaseh pod Sabotinom

V prijetnem domačem vzdušju je g. Vojko Makuc, župnik v Št mavru, Pevmi in na Oslavju, pred nekaj tedni praznoval srebrno mašo. Prejšnjo nedeljo pa se je - skupaj z bisernomašnikom Francem Švaro in zlatomašnikom Marijem Gerdolom - udeležil Cirilmetodovega slavlja na Vejni ob 40-letnici ACM.

G. Makuc je prejel mašniško posvečenje iz rok goriškega nadškofa msgr. Petra Cocolina v oglejski baziliki na praznik sv. Janeza Krstnika, 24. junija 1978, dan kasneje pa je pel novo mašo v cerkvi sv. Ignacija na Travniku. Kot nam je sam povedal v pogovoru pred nekaj meseci, je svojo duhovniško pot začel na Krasu, v Zgoniku, kjer so se mu ljudje kmalu prirasli k srcu. Po nekaj letih se je vrnil na Goriško, in sicer v vasi, kjer biva in deluje še danes; tri leta je hkrati župnikoval tudi v Podgori. Navezan je na svoje ljudi, ki iz ljubezni do domačih krajev dinamično ustvarjajo živo družbeno in kulturno stvarnost. Rad raziskuje zgodovino naših krajev, saj je pred nekaj meseci izdal zanimivo knjižico o Št mavru; prepričani smo, da ima v predalu še kakšen projekt.

G. Vojko je človek, ki vztrajno in potrpežljivo seje v prepričanju, da bo njegovo delo prej ali slej rodilo sad. Zaveda se namreč, da mu Nekdo daje moč, da opravlja to svojo službo. Tudi ne govori rad abstraktno, ker je to lahko in neobvezujoče; če hočemo poboljšati svet, moramo začeti pri sebi in v medsebojnih odnosih, pravi. Rad govori o razumevanju, odpustitvi in sodelovanju, bistvenih razsežnostih v življenju na vasi. Zaradi svoje neposrednosti, pa tudi razgledanosti in uglajenega nastopa ga imajo ljudje radi, saj zna pristopiti

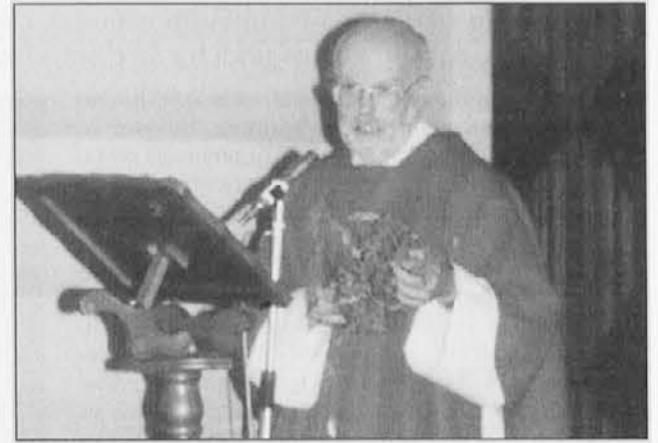

FOTO VIP

prav do vsakogar. Sam pravi, da so farani njegova družina. "Če sem priljubljen ali ne, me ne sme zanimati. Vem to, da jih imam rad."

Njegova prizadevanja cenijo tudi člani krajevnega rajonskega sveta in raznih društev, katerih zamisli in delo rad podpira; predstavniki teh živih stvarnosti so zato izrazili voščila svojemu srebrnomašniku tudi na slavlju ob 25-letnici mašništva.

Na vprašanje, kako se spominja svojega posvečenja in nove maše pred 25 leti, nam je jubilatno povedal: "Bilo je zelo lepo, posvečeni smo bili štirje, vzdušje je bilo družinsko. Novo mašo sem pel dan kasneje na Travniku ob običajni jutranji maši. Lepo je bilo tudi zato, ker mi je Andrej Kosič postavil slavolok pred domom. Prisotni so bili vsi slovenski duhovniki z Goriškega; spominjam se zlasti Močnika, Humarja, Žbogarja, Simčiča, pridigal mi je g. Bedencič. Peli so mi novomašniško pesem na glasbo Lojzeta Bratuža in besedilo Ljubke Šorli. Prvič je bila izvedena tisti dan; v dar so mi tudi dali note z besedilom pesmi v okvirju. Spominjam se, da je bilo prisotnih ogromno ljudi. Zelo me je veselilo peti novo mašo v travniški cerkvi,

saj sem vedno čutil svojo pripadnost župniji sv. Ignacija. Sestre v Zavodu sv. Družine so nas nato pogostile s kosilom; za njihovo veliko srce in dobroto sem jim še danes hvaležen. Kot veleva tradicija, so mi pripravile dve torti: eno v obliki keliha in hostije, drugo pa v obliki evangelija. Popoldne smo imeli pri sv. Ivanu običajno nedeljsko molitev s petimi litanijami in rožnim vencem."

Kakšne občutke pa ima g. Makuc po 25 letih mašniškega poklica in dela? Brez obotavljanja je takoj odgovoril: "Če bi se vrnil nazaj, bi rad prehodil isto pot. Bogu sem hvaležen, ker je potrpel z mano in ker sem na svoji poti vedno srečal dobre ljudi. Ganilo me je in me prav presenetilo, da so mi verniki priredili kar dva praznika: 22. junija v Št mavru, 29. junija pa v Pevmi. Praznovanje je bilo zelo družinsko in lepo, brez večjih ceremonij, tako, kot je meni všeč."

Člani našega uredništva se zahvaljujemo g. Makucu za to, ker je vedno pripravljen se z nami prijazno pogovoriti, in mu iskreno čestitamo ob lepem jubileju, ki ga je - o tem smo prepričani - še bolj utrdil v njegovem poslanstvu.

Danijel Devetak

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

16. NAVADNA NEDELJA

Jer 23, 1-6; Ps 23, 1-6; Ef 2, 13-18; Mr 6, 30-34

Podoba dobrega pastirja. Pastir mora poiskati dobro pašo in studence vode za ovce. S palico vodi čredo, z gorjačo pa brani ovce pred tatovi in divjimi živalmi, celo pred medvedmi in levi. Ima tudi fračo, kakor David (1 Sam 17, 34-37. 40). Ve, da bo moral dati odgovor za poškodovano ali raztrgano ovco. Če manjka ena sama, pusti vse ostale skrbno zaprte in gre iskat izgubljeno. Saj ovca ne bo nikoli našla sama od sebe svoje črede. Toda pastir jo mora iti iskat (Jn 10, 16; Mr 6, 34; Ezk 34, 16; Lk 15, 1-7). Tisti pastir je pravzaprav Bog. Pove nam, da je on voditelj, kralj svojega ljudstva. Ne samo Izraelcev. Ti so pa posebna skrb Boga, a le zato, da bi po njih dokazal, da hoče rešenje vseh ljudi (1 Tim 2, 4). Varuje jih, nas, pred strupenjačami in vsem hudim (Ps 23, Mr 16, 5; 4 Mz 21, 4-9; Iz 30, 6).

Toda med pastirji so tudi najemniki (Jn 10, 12). Najdejo se celo taki pastirji, ki pogubljajo in razganjajo ovce Božje paše (Jer 23, 1). Zaradi tega jim zagrozi s kaznijo. Tedaj bo on zbral, da bi jih združil. Tu govori o vojnem prevra-

tu: dopustil je zavzetje in razdejanje Jeruzalema (589 in 587 pr. Kr.).

Ljudje so, tudi ob prerokovanju Jeremija in Ezekielja, spoznali svojo krivdo pri tej nesreči (Jer 24, 3-14). Tedaj so zahrepeneli po pravičnem kralju, po Gospodu. On bo pravična Davidova mladika. Ravnal bo modro, prav in pravično. Prerok rabi toliko pridevnikov, da pribejje, da bo Bog vzel v lastne roke usodo ljudi. Takrat bodo ljudje na varnem. Gospod ni namreč najemnik (Jer 23, 5-6).

Psalm 23 je pravi biser Božje bližine. Beremo ga z neomajnim zaupanjem v Boga. Ker je psalm 22 zaznamovan s trpljenjem - Jezus ga je molil umirajoč na križu - je Ps 23 ena sama verna in zaupna zahvala za rešenje iz tesnobe in stiske. Na poti proti cilju se psalmist ne bo ustavil pri zelenih pašnikih, marveč bo nadaljeval pot okrepan proti vodam počitka.

Gospodova miza bo nudila vino in olje. Vino in olje sta bila nekoč ne le hrana in pijača, marveč tudi razkužilo in lek, zdravilo (gl. Samarijana - Lk 10, 34). V Novi zavezi pa se nam daje sam Gospod v jed-in pijačo. On je zdravilo nesmrtnosti. Hrani pa nas z besedo in nebeškim kruhom. Poživlja nas z vinom veselja. V eharistiji je pravi obed z brati, ki spoštljivo sprejemajo mogočno bližino Boga.

Na gostijo z Bogom se moramo pripravljati. Ne sme postati navada. Cilj je dokončna gostija. To nam zbuja hvaležnost za vsakdanji kruh, za celotno življenje. Uči nas

deliti kruh s sestrami in brati. Zahteva, da se vedno znova zavzemamo za pravičnost in delo, za hrano, zdravje, pravično plačo, primerno razvedrilo ter za vse telesno in duševno življenje vseh. Kar zahteva tudi šolanje in izobraževanje vseh, zlasti tistih, ki tega še nimajo.

Jezus je iz dveh (Izraelca in pogana) ustvaril enega, novega človeka. (Ef 2, 15). Umrli je, pretil je svojo kri, da bi mi postajali vedno bolj eno. To ne velja samo za Bližnji vzhod ali za razne dežele v Aziji. Sredstva obveščanja nam namreč govore o grozljivih sovraštvih, ki sejejo smrt in razdejanja po celem svetu. A Bog podira s Sinovo krvjo stene pregrade ne samo v Berlinu (1961-1989 - zid), marveč še najprej v naših srcih. Njegova ljubezen dela vse novo (Raz 21, 1-5; Iz 57, 19).

Evangelist Marko poroča, da je Jezus hodil okrog in učil. Omenja tudi, da je izganjal hude duhove in ozdravljaval. Zato pošlje apostole oznanjati, učiti. Izganjanje hudih duhov in ozdravljanja pridejo za učenjem. Najprej se mora namreč oznanjati evangelij kraljestva (Mt 9, 35).

Čudeži so le znamenja dokončne Božje zmage. Jezusu se seveda bolni in grešni ljudje smilijo, a prav zaradi tega jih zbira tako, kakor pastir svoje ovce in jih uči mnogo stvari (Mr 6, 34).

Zaradi tega cenimo Božjo besedo, ki prihaja iz Božjih ust (Mt 4, 4). Beseda je kruh življenja (Ps 119; Jn 6, 68).

Vsaka sv. maša naj bo doživetje Besede - Jezusa -, ki z besedo tudi izganja hudobca in zdravi bolezn.

Praznično...

Veliko več prostora je namenjenega 170 slikam mozaikov.

Sv. maša je bila na sporedu kasneje ob 19. uri v oglejski baziliki. Daroval jo je videmski nadškof msgr. Pietro Brolo. Somaševali so vsi škofi v deželi in bližnjih škofijah. Iz postavke o pomembnosti Ogleja kot izredno pomembnega verskega centra v preteklosti so škofje poudarili pomembnost dežele F-Jk zaradi širitve Evropske unije na

vzhod in vključevanja Slovenije v ta proces: na tak način vse bolj nastaja enoten, skupen evropski dom, o katerem je papež Janez Pavel II. v zadnjih letih večkrat govoril.

Slavje na čast svetih Mohorja in Fortunata se je dejansko začelo že v petek, 11. julija. V oglejski baziliki je bil takrat na sporedu koncert, na katerem se je predstavil zbor iz salzburške stolnice pod vodstvom Janoša Cifre. Avstrijski pevci so oglejski publiki predstavili širši izbor iz Mozartovega opusa.

Izziv za muzikologe
Po sledovih oglejske glasbene tradicije

Ob vsakoletnem prazniku sv. Mohorja, prvega oglejskega škofa in diakona Fortunata, ki sta zavetnika škofije, se je v starodavni oglejski baziliki obnovila navada prirejanja odmevnih in kakovostnih koncertov. Nekajkrat so v tem duhovno izredno bogatem okolju nastopali tudi slovenski glasbeniki in pevski zbori. Pravi glasbeni dogodki, ki so tudi letos že privabili veliko ljubiteljev dobre glasbe in jih še bodo ob prihodnjih koncertih, ki se bodo vrstili v prihodnjih tednih, pa so nam izhodišče za nekaj misli o oglejski glasbeni tradiciji.

Kot znano, je oglejska Cerkev do videmske sinode leta 1596 na celotnem teritoriju, ki je šel na zahodu do škofije Como, na vzhodu do Mure in od Drave na severu do Kolpe na jugu, poznala svoj obrednik, ki se je deloma tudi razlikoval od rimskega oz. ambro-

zijanskega. Liturgija pa, kot znano, predvideva tudi določene slovesne dele, ki jih navadno duhovniki, diakoni in pevci kot zbor ali solisti izvajajo. To velja tudi za oglejsko liturgijo in arhivski viri nam

cene glasbene dediščine pa ugotavljajo, da je mogoče v številnih cerkvenih pesmih, ki so jih izvajali v različnih okolišjih, ugotoviti marsikaj skupnega. To npr. velja za nekatere načine petja psalmov oz.

evangelija. Gre za prave glasbene obrazce, ki imajo skupni izvor. Znano je, da je poznal oglejski obrednik, zlasti za posamezne praznike in posebne trenutke liturgičnega leta, določene obrede, ki jih drugod niso poznali. Zlasti med velikim tednom, ob velikih praznikih kot so Velika noč in Binkošti ter ob praznikih farnih zavetnikov, so poznali posebne obrede. V sv. tridnevju so s posebno pobožnostjo častili Božji grob. Prav jutranje molitve v spomin na trpečega in mrtvega Kristusa, tako imenovane Tenebrae, so poznale svojska besedila in napeve. Podobno velja za vstajensko procesijo ali dru-

FOTO DFD

potrjujejo, da so se napevi, ki jih je poznala oglejska Cerkev, deloma ali tudi izrazito razlikovali od gregorijanskega petja rimske ali milanske tradicije.

Ta vpliv se je odražal na celotnem teritoriju, ki je bil sicer jezikovno in kulturno močno raznolik. Muzikologi, ki preučujejo ostanke te drago-

ge praznične priložnosti, ko so duhovniki in verniki izvajali posebne himnične pesmi, tudi v obliki dvojnega zbora.

Liturgična reforma po Tridentinskem cerkvenem zboru je težila po poenotenju liturgičnih načinov in je stremela po uveljavljanju rimskega obreda. Postopoma so se tako začeli uveljavljati tudi rimski pevski načini, ki pa seveda niso iz dneva v dan spremenili pevskih navad med liturgijami. Šlo je za večletni postopek, ki je bil močno vezan tudi na znanje duhovnikov, organistov in pevcev. Kot je razumljivo, so se stare oblike najdlje ohranile v bolj obrobni župnijah, tudi v naših krajih. Zbiratelji ljudskih napevov so zlasti v Benečiji in Režiji, a tudi v Istri in drugod, so zabeležili dragocena pričevanja te starodavne glasbene tradicije, ki ima svoj izvor pri oltarju oglejske Matere. Gotovo pa je, da bi kazalo s potrebno natančnostjo in strokovnostjo pregledati tudi arhivske vire, da bi ponovno odkrili in ovrednotili to glasbeno bogastvo.

FOTO ANDRIAN

Pet minut za molitev

V neveri

Gospod, pogosto mislim, da te sploh ni. Ali res ne obstajaš?

Gospod, v tem trenutku neverte te prosim za drobceno zrno vere, tako majhno zrno, kot je gorčično zrno.

Obrni se k meni,

Gospod, ko te iščem.

Gospod, včasih verujem, pomagaj mi v trenutkih nevere.

Amen!

Vsakoletna maša pri Kodreth

V spomin na umorjene iz družine Brecej

V gozdu nad cesto, ki iz Kodretov vodi proti Zgornji Branici, v bližini zaselka Dolenci je bila v nedeljo, 13. t.m., pri lesenem križu, ki ga je na tem mestu dal postaviti g. Bogomil Brecej, vsakoletna maša zadušnica, v spomin na očeta Jožefa in sestri Angelo in Marico ter brata Martina, ki so jih 11. julija 1944 na tem mestu umorili. Zbralo se je nekaj sto ljudi iz Žapuž, se pravi vasi, od koder so umorjene 8. julija 44 odpeljali, a

tudi drugih okoliških krajev in iz Nabražine, Doberdoba, Gorice in Trsta, ki so se udeležili te spominke svečanosti, ki jo je ob somaševanju 11 duhovnikov vodil goriški nadškof, msgr. Dino De Antoni. V svojem nagovoru je nadškof poudaril, da so to priložnosti, da se spomnimo življenj, ki so bila brez vzroka kruto uničena brez sodbe in brez priziva. In da so taki kraji žalostnega spomina, ki govorijo o sovraštvu, mučeništvu

in smrti, tudi kraji tišine, kjer se nam odkrivajo posledice zla, ko zmaga sovraštvo, čen Boga. V tihi zbranosti, je dejal nadškof, "naj se nam prebudi hrepenenje po spravi. V tej zbranosti pomislimo, da so vsi ljudje bratje, da moramo skupaj graditi mir in se upreti vsemu, kar ga ovira in to so ideološka naspotja, gospodarska stremjenja in nacionalistične koristi".

Med mašo je dovršeno pel moški zbor Janez Svetokriški, ki ga je vodil pater Stane Bešter iz Sv. Križa na Vipavskem, ob orgelski spremljavi Franja Lebena, oglašilo pa se je tudi

ljudsko petje, kar je dalo srečanju na gozdni jasi prav poseben vtis. Organizator srečanja, nabrežinski župnik g. Bogomil Brecej in sorodniki so nato pod hrastom na senožeti pod gozdom pogostili udeležence. Sproščeno vzdušje pa je žal zasenčila skrb za zdravje g. Lapajna, ki ga je nenadoma obšla slabost, da je moral poseči rešilec.

Priredilo ga je Misijonsko središče iz Ljubljane

Vseslovensko misijonsko srečanje v Tinjah na Koroškem (1)

26. in 27. junija je potekalo že tradicionalno srečanje misijonark in misijonarjev na dopustu ter misijonskih sodelavcev v zaledju. Predstavljeno je bilo delovanje v zdomstvu, zamejstvu, in sicer v Argentini, Kanadi, na Koroškem in Goriškem ter v osrednji Sloveniji.

Simpozij je organiziralo Misijonsko središče iz Ljubljane z g. Dragom Ocvirkom na čelu in njegovo sodelavko Barbaro Sterle. Misijonski urad iz Maribora je zastopal njegov vodja g. Anton Počnik.

Na simpoziju so se prepletali živahni pogovori o delovanju v zaledju in izredno zanimiva pričevanja misijonark in misijonarjev samih, ki od severne Kanade do Patagonije, preko Sibirije, afriške Botswane, Konga, Slonokoščene obale, Venezuele v Južni Ameriki in Papue Nove Gvineje delujejo za božje kraljestvo. Večkrat so bili omenjeni sami stebri sloven-

skega misijonarstva: Karel Wolbang, Ledo Lenček, Vinco Zaletel, Kazimir Humar, ki so v preteklosti bistveno doprinesli k razmahu misijonske organiziranosti med Slovenci. G. Jože Kopeinig, voditelj krasnega doma Sodality v Tinjah, je poskrbel za dobro počutje vseh sodelujočih, za organizacijo in voden obisk, po okolici, samih znanih in pomembnih krajev...

Leta 1986 je v Tinjah potekal prvi misijonski kongres, na katerem so se določile smernice bodočega delovanja, in sicer: ustanovitev slovenske MIVA ali organizacije, ki skrbi za sredstva in nakup primernih vozil za misijonarje. Nadalje začetek skupnosti laičkih misijonarjev in izdajanje glasila *Misijonska obzorja*, ki so nadomestila prejšnje "katoliške misijone" iz Argentine. Takratni načrti so se uresničili, misijonsko zaledje tudi širi in utrjuje svoje delovanje. O

tem je v uvodnem nagovoru povedal g. Drago Ocvirk, ki je tudi narodni voditelj misijonov.

Poročilo iz Argentine je prebral g. Branko Jan, lazarist, argentinski Slovenec, ki je teološke študije opravil v Sloveniji. Deluje na jugu, v Patagoniji, na fari, ki šteje 22 tisoč ljudi. Skrbi pa tudi za slovensko občestvo v Bariločah, letoviščarskem kraju, ki šteje okrog 300 rojakov. V Argentini se po predsedniških volitvah in izredno hudi gospodarski krizi stanje le počasi izboljšuje. Brezposelnost dosega tudi 40%, v Bariločah celo do 80%, ker je turizem izredno padel. Zato je župnija skrbela za prehranjevanje kakih 1.800 ljudi, trenutno še 1.400 dnevno. Tako so samo potrebni pomoči. Uradni pozdrav na simpoziju je prinesel tudi g. Zvone Žigon, vodja Urada za Slovence po svetu pri slovenskem zunanjem ministrstvu.

Veseli misijonarji na simpoziju v Tinjah

Prvenstvena naloga ustanove je "skrb za ohranjanje slovenske identitete med Slovenci po svetu in misijonarji so naši ambasadorji v svetu", je naglasil g. Žigon. Urad se aktivno zavzema za pomoč argentinskim Slovincem in podpira njihovo vrnitev ali preselitev v domovino. Srečal se je tudi s škofom Alojzom Uranom, ki je zadolžen za izseljenje in zdomce pri slovenski škofovski konferenci. Trenutno se pripravlja na poseben zakon za Slovence po svetu. Urad omogoča kulturne stike in pripravlja tečaje

za učitelje slovenskega jezika, časnikarje, arhivarje. Vera in slovenstvo sta še tesno povezana in kjer se ena zamejstava in peša, ji tudi druga sestavina sledi in ošibi.

Ga. Sonja Ferjan je duša misijonskih akcij med kanadskimi Slovenci v Torontu. Tam redno podpirajo nekatere misijonarje, pa tudi vzdržujejo več bogoslovcev v Indiji in Afriki. Zbirajo in prodajajo tudi znamke v ta namen. Tedensko pišejo o misijonih v svoja glasila in imajo več misijonskih odsekov.

Gospod Anton Pačnik vodi misijonski urad v Mariboru. Misijonarji so potrebni denarne podpore, a še večja pomoč je lahko duhovna: molitev in darovanje osebnega trpljenja v ta namen. Za tako obliko apostolata so se odločili v Mariboru in so v ta namen ustanovili Molitveno zvezo. Vanjo se je vključilo že več kot tisoč članov v njihovi škofiji in okrog petsto na območju kopske škofije. Vsakdo, ki se v to zvezo včlani, se obveže, da bo redno, vsak dan molil "misijonski rožni venec", in sicer vsaj desetko ob ponedeljkih za Ameriko, ob torkih za Afriko, ob sredah za Evropo itd. Mnogi invalidi, bolniki vključijo svoje trpljenje v to verigo molitve in se čutijo povezane z vsemi misijonarji "v prvi liniji". Letos bo 3. avgusta potekalo v Postojni slovesno srečanje vseh članov Molitvene zveze. Prisotni bodo tudi nekateri misijonarji in misijonarke. Vsi smo povabljeni, da se duhovni navezi pridružimo.

/ dalje
Tereza Srebrnič

Intervju / Vladimir Jurc, novi umetniški vodja SSG

Križi in težave, pa tudi upi in obeti za novo sezono

Minuli teden se je tudi v Gorici na tiskovni konferenci, ob predstavitvi repertoarja za sezono 2003-04 Slovenskega stalnega gledališča, Vladimir Jurc prvič predstavil kot umetniški vodja zamejske gledališke hiše. Jurca obiskovalci naših dvoran poznajo kot odličnega igralca, ki že vrsto let s svojimi markantno izdelanimi odrskimi liki daje pečat umetniškemu ustvarjanju našega gledališča. Novo zahtevno nalogo bo opravljal prav v času, ko SSG pluje v razburkanih finančnih vodah in ko si mora spet pridobiti zaupanje gledalcev, ki so se oddaljili od njega v zadnjih treh letih. Vladimirja Jurca smo poprosili za kratek pogovor, na katerega je rad pristal. Zahvaljujemo se mu za jasne in iskrene odgovore.

Mislím, da vas tokrat prvič vidimo v trdo realni vlogi umetniškega vodje gledališča, in to prav zamejskega gledališkega hrama, za katerega je vsem znano, da se mora nenehno boriti s hudimi finančnimi težavami. Prav sedaj je v takem kriznem obdobju, zato bi vas najprej povprašala, kako se počutite ob tej novi nalogi, ki so vam jo naložili.

Pravzaprav, odkrito moram povedati, da sem zelo dolgo razmišljal, ali naj sprejemem to nalogo ali ne, ker je to delo težko. Tu namreč ni prostora za čestitke. Treba je pač sprejeti naloge in z njimi povezane težave. Težav je veliko, a sem se po dolgem razmišljanju vendarle odločil in sprejel to funkcijo. Po značaju sem namreč bolj vzklipljiv in včasih se določenim problemom izogmem tako, da zaloputnem vrata in grem. Tokrat pa sem si mislil, da ne bom ničesar naredil, če problem obidem. Tisti, ki so mi blizu, so mi svetovali, naj sprejemem ta novi izziv. Tako sem po tehtnem premisleku sprejel to, kar vi pravite vlogi. Moja karakteristika je tudi ta, da povsod vidim veliko dela, tudi tam, kjer ga kdo drug morda ne zaznava. Recimo, želim si v tržaški Kulturni dom pripeljati tudi druge vsebine, da bi ta dom ne bil samo gledališki dom, ampak da bi se v njem res dogajalo marsikaj še na področju glasbe, plesa, likovne in

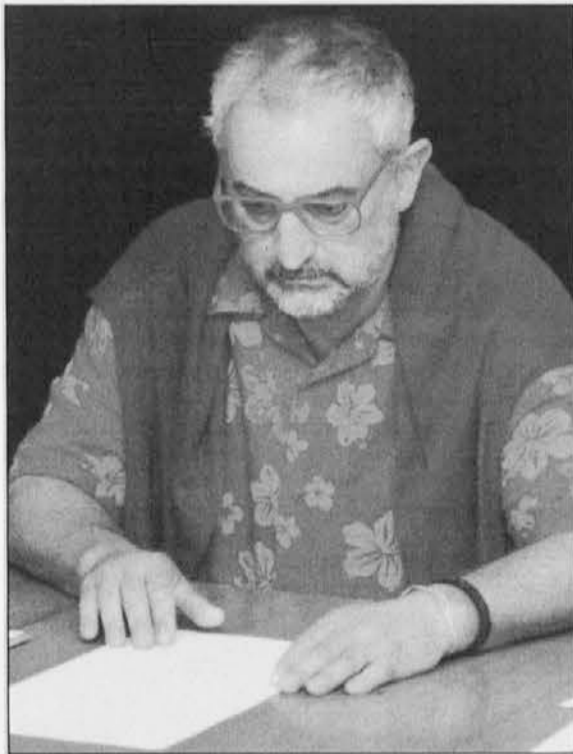

FOTO KROMA

besedne umetnosti. Zelo pomembno je, da bi mladina začutila, da je Kulturni dom njen prostor, da bi se v njem rada zbirala in dobro počutila in se tam po predstavah in koncertih tudi zadrževala. Skratka, rad bi, da bi Kulturni dom zaživel in da bi res bil del slovenske realnosti.

Tako ste svojo vlogo umetniškega vodje nekako razširili na celoten Kulturni dom.

Absolutno, želim delovati prav v to smer. Vem sicer, da bodo pri tem težave, ker je vse pogojeno s financami, vendar mislim, da se da ob pravilnem programiranju tudi finančno vse dobro preračunati in biti kos oviram. Želel bi si, da bi se gledališče - nočem pa, da bi me sla-

bo razumeli - in Kulturni dom "obnašala" tudi tržno. Tega pa ne mislim v ameriškem tržnem smislu, ampak tržno, tako da bi svoje delovanje vlagala v projekte, ki bi se na neki način obrestovali. Mislim, da je tudi pri glasbeni ponudbi isto. Če npr. povabim pet dobrih ansamblov, ki bodo privabili publiko, si potem lahko privoščim še šestega, ki morda ne bo imel toliko uspeha.

To se pravi, da bi se vse nekako uravnovesilo?

Da, tako.

Poleg te vaše nove naloge boste letos zrežirali kar dve predstavi. In ob tem verjetno boste odigrali še kakšno vlogo. Vam ne bo pretežko usklajevati vseh teh bremen?

V bistvu sem v tem gledališču ostal igralec in ob tem sem sprejel še umetniško vodenje oz. nalogo vršilca dolžnosti umetniškega vodje za dobo enega leta. To se pravi, da je to poizkusna naloga. Hkrati bom res tudi režiral, in sicer otroško predstavo *Ptička smejalca*, po pesmih Miroslava Košute, in *Tango Slawomirja Mrožka*. Tudi v preteklosti sem že režiral in to je tudi ena od umetniških stvari, ki me v življenju zelo zanimajo, in mislim, da tudi z njo lahko kaj povem.

To se pravi, da ne bo prevelikih težav pri usklajevanju vsega?

Ne, upam, da ne.

Med režiserji smo v programu nove sezone zabeležili tudi domača imena (npr. Sergeja Verča), ki jih nismo že dolgo

srečali v našem gledališču. Se je SSG obrnilo do njih zaradi kriznega obdobja, ali je bil to premišljen režijski zasuk?

V repertoarju spet preverjamo ustvarjalnost domačih del, zato je bilo treba pogledati tudi režijske ustvarjalce s tega krajevnega področja. Sergej Verč je bil kot režiser že veliko let odsoten in zato je prav, da se spet izkaže v profesionalnem gledališču. Mislim, da je sam tega zelo vesel.

Če se povrnemo k napovedi sporeda predstav, kaj lahko poveste o repertoarni izbiri za prihodnjo sezono? Jo je morda narekovala kriza, ki trenutno tare naše gledališče?

Kriza je v tem smislu imela besedo le zaradi omejenega števila igralcev. Z obžalovanjem moram namreč povedati, da smo trenutno z osmimi člani še zmeraj najmanjši gledališki ansambel. Izbiro del je pogojevalo tudi dejstvo, da nas je v ansamblu malo. Sicer pa se že trideset let ukvarjam z igralsvom in mislim, da so najboljše igre tiste s petimi, šestimi, včasih celo tremi igralci. V teatru je vse možno, saj je njegov čar neizčrpen in v njem se da marsikaj napraviti. Želel pa bi čim prej, že prihodnje leto, če se bo finančno stanje SSG stabiliziralo, pripeljati tri mlade moči v naše gledališče. Lepo bi bilo, da bi bili tudi iz zamejstva. Toda vstop v gledališče nujno predpostavlja šolanje.

Rad bi povedal še to, da si bomo, poleg zgoraj omenjenih različnih vsebin, ki bi jih ponudili v naslednji sezoni v tržaškem Kulturnem domu, prizadevali ustanoviti znotraj gledališča gledališko šolo - to je tudi želja mojih kolegov-soigralcev -, ki naj bi služila za prvi stik z gledališko umetnostjo na neki bolj popoln, strokoven način. Njen smisel naj bi bil tudi v odkrivanju novih igralskih talentov. Le-te pa bi potem usmerili v nadaljnje šolanje v Italijo ali Ljubljano. Gre predvsem za profesionalizacijo, ne pa za amaterizem. Slednjemu sploh nisem nasproten, toda amaterizem mora vedeti, kje so njegove meje, kot profesionalizem. Nas, profesionalne igralce, namreč nič ne opravičuje, če napravimo slabo predstavo, pri amaterjih pa je že predstava sama dosežek.

Izvedeli smo, da se je gledališki ansambel še

dotatno skrčil. Kako bo zmožni zadovoljiti vsem zasedbenim potrebam repertoarnih predstav? So predvideni gostje iz drugih gledaliških hiš?

V zvezi z ansamblom sem pozbil povedati, da bomo kljub stiski v prihodnji sezoni vendarle imeli enega novega člana; to je Rafael Vončina, diplomant ljubljanske Akademije, doma iz Sežane. Že v prvi predstavi, v Mrožkovem *Tangu*, v kateri bo kot gost nastopil Bine Matoh iz PDG, ima Vončina glavno vlogo. Tudi od njegovega igralskega prispevka skozi vso sezono si veliko obojamo.

Njega je SSG pridobilo, a izgubilo je še eno igralko.

Ja, odšla je Lučka Počkaj za eno sezono. Šla je v Prato. Tam sodeluje v Stalnem gledališču Metastasio v predstavi *Nikogaršnja zemlja* Danisa Tanovića in Sandra Veronesija. Zasedena je za vse leto. Dovolj časa bo imela za razmislek in potem bo povedala, kako se bo odločila za naprej; tudi ona si je pač zaželela novih umetniških izkušenj.

Iva Koršič

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 18.7. DO 24.7.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 18. julija:** Za poletne večere: Narodno-zabavna in zborovska glasba.

- **Ponedeljek, 21. julija** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 22. julija** (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 23. julija:** (v studiu Danilo Čotar) - Pogled v dušo in svet: Lišček. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 24. julija:** (v studiu Niko Klanjšček).... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

SSG / Predstavitve repertoarja za sezono 2003-04

Kakovost naj spet privabi gledalce v dvorane!

Na tiskovni konferenci v goriškem Kulturnem domu sta v petek, 4. t. m., novi umetniški vodja Slovenskega stalnega gledališča Vladimir Jurc in organizatorica ter odgovorna za stike z javnostjo Valentina Repini predstavila repertoarni spored za abonmajske sezono 2003/04 v Gorici. Gledališniki so se odločili za zgodnjo, sredipoletno predstavitev programa prav zato, da bi javnost in predvsem gledalce opozorili, da je kljub hudi finančni stiski, ki tare gledališko hišo, ustvarjalna moč našega gledališča še zmeraj krepka in polna umetniškega zagona. O tem pričajo izbrana dela, ki jih bo SSG, čeprav v dodatno okrnjeni ansambelski zasedbi, skušalo prikazati na čim višji umetniški ravni in tako priklicati v svoj krog vse tiste gledalce, ki so iz različnih vzrokov v zadnjih letih zapustili gledališke dvorane. Zna-

no je, da se je število abonentov tudi v Gorici hudo zmanjšalo. Z letošnjo ponudbo, ki vključuje štiri domače produkcije (*Tango Slawomira Mrožka*, režija Vladimir Jurc; *Zadnje Lune Furia Bordona*, režiser Adrijan Rustja; *Avdiencia Protest* Vaclava Havla, režija Dušan Mlakar; *Razpoka v krogu* Marija Čuka, režija Sergej Verč) in dve gostovanji (*No man's land - Nikogaršnja zemlja* Danisa Tanovića in Sandra Veronesija, režija Massimo Luconi, izvedba gledališče Metastasio iz Prata; *Plesasta pevka* Eugena Ionesca, režija Vito Taufer, izvedba PDG Nova Gorica) ter z obvezo, da bodo predstave odigrane v napovedanih časovnih terminih, gledališko vodstvo srčno upa, da se bodo ljubitelji odrske umetnosti spet ogreli za naš domači ansambel in njegovo ustvarjanje, ki odseva zmeraj neko samosvojo umetniško luč. Le-ta pa

FOTO BUMBACA

se lahko razžari samo ob prisotnosti zvestih gledalcev. Zato se moramo vsi zavzeti, da bodo naše dvorane ob nastopih SSG spet polne.

V repertoarnem programu, ki bo podrobneje prikazan na jesenski predstavitvi, se kaže okrepljena skrb za otroke in mladino. V prihodnji sezoni bo v okviru Goriškega vrtiljaka v organizaciji Kulturnega

centra Lojze Bratuž SSG prisotno v Polžkovem abonmaju z igrico Miroslava Košute *Ptička smejalca* v režiji Vladimira Jurca. Različica tega dela bo tudi v Abonmaju za mlade. V abonmaju Moje gledališče pa si bodo višješolci ogledali kar tri zgoraj omenjene predstave, in sicer *Tango*, *Zadnje Lune* in *Avdiencia Protest*.

IK

Knjiga GMD na knjižnem sejmu v Trentu

Na mednarodnem knjižnem natečaju *Montagna libri*, ki ga je letos že sedemnajstič organiziral Film Festival mesta Trentu in je potekal v Trentu od 27. aprila do 4. maja, se je letos prijavilo nad 700 knjižnih del, poleg tega še vrsta revij, CD plošč in videoposnetkov na gorsko tematiko. V zajetni brošuri, ki je izšla ob tej priložnosti, sta predstavljena tudi knjigi Pierluigia Bellaviteja *V strugi izbrušeni kamni* v slovenskem prevodu, ki jo je izdala Goriška Mohorjeva družba, ter izvirnik *Sassi levigati dalla corrente*, ki je izšel pri tedniku Voce Isontina.

Izšla je nova številka revije Škrat št. 03-04

Med bralce je prišla nova dvojna številka revije Škrat

Izšla je namreč zadnja dvojna številka (03-04), pri kateri so sodelovali tudi tokrat najrazličnejši strokovnjaki. Področja, ki so jih avtorji obravnavali, so heterogena: od družboslovnih tem do vrtarstva, od športa pa do potovanja in spominov na lastno vzgojiteljsko obdobje.

Po uvodniku se bralci lahko takoj zapotopijo v branje izvlečka iz Kosmačevega *Tantadruja*. Sledijo nato sočni spomini profesorice Zore Tavčar, ki je v svoji šolski karieri napisala in režirala marsikatero gledališko delo za otroke.

Sklad Mitja Čuk daje seveda veliko pozornosti ljudem s posebnimi potrebami. Prav zato je v reviji prisoten del Madridske deklaracije 2002. V dokumentu sta zbrana program za uresničitev boljših pogojev za vključevanje invalidov v vsakdanje življenje in predlogi za izboljšanje že načrtovanih dejavnosti. Pri načrtovanju novih idej in pri uresnitvi že obstoječih možnosti so sodelovala vsa področja civilne družbe, kot javne in zasebne organizacije, podjetja, mediji, sindikati, šole in zavodi.

Nadaljuje se popotovanje po tržaški obali Bruna Volpija Lisjaka. Tokrat se je kapitan in izvedenec za pomorstvo in ribištvo odpravil po ribiški poti, ki pelje od Nabrežine po strmi poti do plaže, ki nosi ledinsko ime "Pri Čupah". Obrazložil je tudi, kako in zakaj so sploh nastale ribiške poti na obali, ki se razprostira od izliva Soče do Barkovej; šlo je namreč za golo potrebo prebivalcev-ribičev, ki so pač imeli pot do morja ovirano zaradi strmega kraškega grebena. Edina rešitev je potemtakem bila speljava ozke poti, ki se po kraški naravi spušča navzdol plaže, na kateri so nekoč ribiče čakala značilna plovila, t.i. čupe, na katerih so hrabri možje v težkih okoliščinah kljubovali večkrat nevljudni, neprijazni naravi. Specialna pedagoginja Marjanka Rebula je tokrat vzela v pretres organizacijo šolstva v Egiptu in primerjala zasebne in državne šolske institute.

Naslednja dva prispevka so uredniki Škrata posvetili tematiki jezika in literature. Članek *Ljubiteljem materne jezika* je ponatis stalne rubrike Za boljši jezik tednika *Družina*, ki jo piše izvedenec za slovenski jezik in prevajalec Janez Gradišnik. Izvedenec vzame v pretres polemiko, ki je sledila izdaji skrajšane brošure izdaje *Slovenskega pravopisa 2001*.

Gradišnik je mnenja, da bi Pravopis 2001 potreboval marsikateri popravek, saj je pri nastajanju le-tega sodelovalo premalo izvedencev ("pri tako obsežnem delu, kjer morajo biti pravila poenotena in medsebojno uglasena, pa posameznik ne more biti sam"). Prav tako bi morali preštudirati in popraviti tudi brošuro izdajo pravopisa (ki je vsekako bolj ekonomska od vezane), saj se zdi, da je ta le ponatis *Pravopisa 2001*. Naslednji prispevek slovenista in

literarnega kritika Zoltana Jana se dotika posebnega literarnega žanra, romana, v katerem je glavni junak mladostnik "na koncu srednje šole, na prelomnici, ko je že zapustil otroštvo in vstopa v svet odraslih, ki pa mu še ne pripada". Zoltan Jan se sprašuje, ali gre tu za razvoj določene literarne formacije ali za sporadične literarnozgodovinske pojave. Članek prof. Jana se naslanja na izbor tovrstnih romanov avtorjev, ki pripadajo mlajši generaciji, večinoma rojeni sredi 20. stoletja (Anton Ingolič, Dim Zupan, Desa Muck, Suzana Tratnik, Ivan Sivec, Janja Vidmar, Lenart Zajc in drugi).

Publicistka Vida Valenčič se je v prispevku *Islamska skupnost v Trstu* vprašala, kaj sploh pomeni biti musliman v Italiji in specifično v Trstu, mestu, ki "je bilo že od svojega nastanka stičišče različnih jezikov, kultur, religij". Na podlagi intervjujev, ki jih je A. Vergani opravil med člani muslimanske skupnosti v Trstu, zgledujoča se po Verganijevi diplomski nalogi o muslimanski prisotnosti v FJK in na podlagi pogovora, ki ga je imela z odgovornim za stike z javnostjo muslimanske skupnosti v Trstu Sergijem Ujcičem, je Valenčičeva skušala obrazložiti globoke predsodke, ki jih večkrat t.i. Zahod ima do kulture, ki je od nedavno del evropske in ki je vsekakor pripomogla k izgradnji te Evrope, ki jo mi danes poznamo.

Škrata dopolnjujejo še prispevek inženirja za vrtarstvo Jožeta Strgarja, razmišljanje o psihologiji kot obveznem šolskem predmetu dr. Andreja Beličiča, razvijanje vprašanja, "ali vemo, kaj je prosti čas?" Jelke Cvelbar, kritika publikacije *Učbenik stabilnega življenja* Vide Valenčič, nasveti profesorja telesne vzgoje Franka Drasiča glede otroške telovadbe in nazadnje prvo poglavje potovanja od Vipave do Gorice Tanje Tomažič.

IG

Začenja se obdobje taborov slovenskih zamejskih skavtov

Poleg tradicionalnih taborjenj bo na sporedu tudi potovanje v Vukovar

Skoraj dvesto tržaških članov Slovenske zamejske skavtske organizacije se tudi letos odpravlja na tabor po Sloveniji, šli pa bodo tudi na Balkan

Pet taborov za skupno skoraj dvesto taborčih: to je napoved za letošnje taborne tržaškega dela Slovenske zamejske skavtske organizacije. Posebnosti in izjemnosti na letošnjih taborih ni veliko: med te lahko sodi potovalni tabor U'čen klana, to je skupine mladih od 16. do približno 20. leta starosti, ki se tedensko redno srečuje pri Sv. Ivanu. Voditelja Zamišljeni nosorog (Franc Biancuzzi) in Energični slavček (Ana Fajdiga-Biancuzzi) bosta v spremstvu p. Mirka Pelicono od 1. do 12. avgusta popeljala 20 klanovcev najprej na Kolpo, po kateri bodo nekaj dni pluli s kanuji, nato pa do Vukovarja, kjer bodo klanovci pomagali pri ponovni obnovit-

veni gradnji mesta, ki je utrpelo močne poškodbe med vojno na Balkanu. Gre nedvomno za zelo pozitivno izkušnjo, ki bo vsakega klanovca posebej obogatila.

Posebnost letošnjih taborov predstavlja tudi tabor stega Trst 1-2. Voditelji obeh kraških stegov so se namreč letos odločili, da popeljejo na tabor vse skavte, ki delujejo na istem teritoriju, od Opčin do Štivanja, od 16. do 27. avgusta. Taboru bosta načelovala Zviti leopard (Štefan Pahor) in Zgovorna lisica (Sara Semec). Za duhovno vsebino bosta skrbela Tone Bedenčič in Ivo Miklavc. Kraški skavti vabijo tudi vse svoje bivše člane, da se jim v dneh od petka, 22., do nedelje, 24.

avgusta, pridružijo in se ponovno vrnejo v svoja mlada leta ter tako zaživijo pravo skavtsko življenje.

Najmlajši člani organizacije, to so volčiči in volkuljice od 7. do 11. leta starosti, bodo letos taborili ločeno: krdelo Belih tigrov, ki ima svoj sedež pri Sv. Ivanu, bo na tabor odšlo že v nedeljo, 20. julija, v Soško dolino in tam ostalo do nedelje, 27. julija. Taboru bo načelovala Vestna vidra (Jadranka Cergol), medtem ko bo Zgovorna gazela odgovorna za tabor Krdela Velikega drevesa, ki ima svoj sedež v Mačkoljah. Slednje bo taborilo v bližini Zabič pri reki Reki od 3. do 10. avgusta.

Izvidniki in vodnice (mladi od 12. do 16. leta starosti)

od Sv. Ivana in Brega bodo letos skupaj taborili na Dolenjskem, točneje v Semicu pri Novem mestu od 22. do 31. julija. Taboru bosta načelovala Neustavljivi leopard (Enrico Lapel) in Dobrosrčna vidra (Elisa Frandolič).

Žal vam tematik letošnjih taborov ne moremo še razkriti, ker mora to ostati skrivnost za vse taborčice, sploh pa ne dvomimo, da bodo tudi letošnji tabori napolnili koš prav vseh taborčih z bogatimi izkušnjami, od najmlajšega volčiča, ki se letos prvič odpravlja na večdnevno bivanje v naravi, vse do najbolj izkušenega voditelja, ki bo lahko v svoj koš dodal še veliko prijetnih trenutkov.

JC

Zgonik / Srečanje v okviru pobude Odprtih meja

Predstavili so dva kratkometražna filma o doživljanju problematike meje

Prijetno razpoloženje je botrovalo četrtkovemu večeru, na katerem so v dvorani zgoniške enote predstavili dva kratkometražna filma. Prvi po vrsti je bil osemminutni kratkometražec Mattea Oleottija *Passeranno anche questa notte/Prešli bodo tudi to noč*; sledil je daljši dokumentarec Nadje Velušček in Anje Medved *Moja meja*. Srečanje, ki se vključuje v širšo pobudo Odprtih mej, je priredila Občina Zgonik v sodelovanju s KD Rdeča Zvezda in goriškim Kinoateljejem.

Prav Kinoatelj se je aktivno angažiral pri produkciji Oleottijevega kratkometražca in Veluščkove dokumentarne videonovele; prvega je Kinoatelj produciral v sodelovanju s TV Slovenija, k drugemu je pristopil kot koproducent tudi deželni sedež RAI za Furlanijo-Juljsko krajino.

Meja torej, tema, ki predstavlja predvsem danes nadvse aktualno vprašanje. Če pa bo za nas mejnik, ki je nekoč

FOTO KROMA

ločeval Italijo od Jugoslavije, Vzhod od Zahoda, v kratkem postal le del boleče zgodovinske preteklosti, bo za nekatere predstavljal še vedno pregrado do boljšega življenja. Oleottijev *Prešli bodo tudi to noč* obravnava tematiko ilegalnih priseljencev na goriškem obmejnem pasu; kot glavna igralka nastopa Tržačanka Ariella Reggio.

Za dokumentarec *Moja meja* je scenaristka Nadja Velušček segla v zasebno živ-

ljenje in s pričevanji še živčih starejših Goričanov (tako s te, kot z one strani) orisala travmo, ki je postavila mejo takoj po drugi svetovni vojni prizadela prebivalce goriškega območja. Večkrat je mejna črta razdelila ne le mesto, travnike, vinograde, pokopališče (!); bilo je več primerov, ko so se morali tudi bližnji sorodniki pozdravljati z velike razdalje, saj je med njimi tekla žica in na straži je stala - večkrat sla-

bo razpoložena - vojska enih in drugih. Goričani se sprva niso zavedali, kaj je razdelitvena komisija storila; mislili so, da je meja le gola črta, ki ne bo vplivala na njihove nekdanje navade. Polagoma pa so razumeli, da mejnik predstavlja globoko zarez, ki bo pustila tudi mlajšim generacijam težke posledice.

Kako pa bomo lahko mejo danes premostili, smo vprašali Nadjo Velušček. "Mislim, da vsa Evropa gre v smer, da bi število mej nekako znižala, če ne povsem odpravila. Zdi se mi pa, da smo v tem stoletju pred enim drugim izzivom, to je globalni svet. Želim si, da bi vsi ljudje, ki živijo v drugi polovici sveta in se počutijo veliko hujše, kot smo se mi na Goriškem, premostili tisto pregrado".

Niz filmov se bo ponovil 17. julija vedno na istem sedežu, ko bodo vrteli nekaj kratkometražnikov Aljoše Žerjale.

Igor Gregori

Dejavnost tržaške škofijske Karitas "Manj potrate, več solidarnosti"

Tržaška škofijska Karitas želi seznaniti prebivalce tržaške škofije o rezultatu hvalne vredne dobrodelne akcije, katere nosilci so prav prebivalci občin Trst, Milje, Dolina.

Karitas je na teritoriju tržaške škofije nastavila približno devetdeset nabiralnikov za zbiranje obrabljenih oblačil.

Ker so se občani na iniciativno odlično odzvali, je Karitas lahko prodala znatno količino blaga in imela tako

možnost uresničiti dvoje: to, da je socialna zadruga Querciambiente - ki se ukvarja z izpraznitvijo nabiralnikov - lahko vzela v službo tri oziroma štiri osebe; in da ima Karitas sama ekonomska sredstva, ki jih bo porazdelila med ljudi in družine v stiski. Nabiranje oblačil ima še dodatno zaslugo, saj se na tak način razbremenijo tudi delo tržaške naprave za sežiganje smeti, kar seveda pozitivno vpliva na varstvo okolja.

Žal pa je vsesplošna šibka ekonomska situacija privedla do tega, da so podjetja, ki zbirajo obrabljena oblačila, zahtevala, da prodajalci obrabljenega materiala (med karetimi Karitas sama) znižajo ceno kupoprodaje. To se seveda negativno odraža v nadaljnjem delovanju Karitas. Ker zadruga Querciambiente ne more znižati plače svojih uslužbencev, je prišlo do znižanja tistih sredstev, ki jih Karitas namenja pomoči osebam v ekonomski in socialni stiski.

Iniciativa *Manj potrate, več solidarnosti* je privedla do odličnih rezultatov v miljski in dolinski občini; manjši so bili sadovi v Občini Trst. Ka-

ritas si to razlaga z dejstvom, da je bilo nabiralnikov po tržaških ulicah v proporciji premerjavi z ostalimi občinami manj in da so ti večkrat stali na težko dosegljivih krajih samo zato, da bi ne ovirali prometa. Vendar je na nabiralno akcijo v Trstu po mnenju Karitas negativno vplival predvsem šibki finančni položaj tržaških družin, ki niso mogle tako zlahka zamenjati starih oblačil z novimi.

Karitas še opozarja, da so bili nabiralniki večkrat tarča poškodb in nedovoljenih odpiranj. Prav zato škofijska Karitas svetuje občanom, naj takoj stopijo v stik s policijo, če mislijo, da so v bližini nabiralnikov sumljive osebe.

Cirilmetodovo slavje na Vejni ob 40-letnici ACM

Molimo za edinost že tu, v Trstu!

V nedeljo, 13. julija, je v Marijinem svetišču na Vejni potekalo Cirilmetodovo slavje ob 40-letnici obnovitve Apostolstva sv. Cirila in Metoda

Cirilmetodova nedelja na Vejni si je letos nadela slavnostno obleko 40-letnice obnovitve Apostolstva sv. Cirila in Metoda na Tržaškem. Apostolstvo je ponovno zaživel leta 1963 po zaslugi g. Stanka Janežiča, od njegovega odhoda pa ga požrtvovalno vodi g. Angel Kosmač. Na Slovenskem segajo korenine delovanja za edinost kristjanov v čas bl. Slomska, saj je prav on pred 150 leti navdihnil gibanje, ki deluje in je aktualno še danes. Na začetku imenovana Bratovščina sv. Cirila in Metoda je po Slomškovi smrti sprejela ime Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Pred sto leti pa je ideja edinosti kristjanov dospela tudi v Trst. Diktaturi v predvojnem in povojnem času sta gibanje prepovedali. In končno je nastopilo leto 1963.

Na letošnjem praznovanju so sodelovali nadškof v pokojku Franc Perko, biseromašnik Franc Švara, zlatomašnik Marij Gerdol in srebromašnik Vojko Makuc. Pred glavnim oltarjem je vse prisotne najprej pozdravil tržaški škof Ravnani, nato pa slavljence skavtski voditelj Edwin Bukavec, slovesnosti pa je poleg skavtov prisostvovalo lepo število narodnih noš.

Dr. Perko je doma iz Krke na Dolenjskem, kjer se je rodil leta 1929. V duhovnika je bil posvečen leta 1953 v Ljubljani, kjer je postal redni profesor na teološki fakulteti. Študij je nadaljeval v Rimu na Vzhodnem inštitutu in se specializiral v vzhodni teologiji. Bil je učenec in naslednik znane ekumenista Franca Grivca. Ravno zaradi svoje študijske poti je bil imenovan za nadškofa v Beogradu, kjer je preživel kravovo vojno devetdesetih let in si vztrajno prizadeval za mir in edinost med kristjani. Iz zdravstvenih razlogov je odšel v pokoj, danes pa živi pri sestrah sv. Križa v

FOTO KROMA

Mali loki pri Domžalah. Kljub dolgi prehojeni poti je še vedno mladostniško aktiven v ljubljanski škofiji in širokom po Sloveniji.

Nabrežinec po rodu, g. Franc Švara je več let služboval v škofijskih uradih na Goriškem, kot upokojenec pa se je vrnil na Kras, kjer vodi šempoljsko župnijo. Drugi nedeljski zlatomašnik msgr. Marij Gerdol je doma iz Rocola, naselja župnije Katinara. Že dolga leta vodi Slovensko pastoralno središče v Trstu in Marijino družbo v ulici Risorta. Veliko let je oskrboval slovenske vernike pri Sv. Vincenciju in bil katehet na tržaških slovenskih šolah ter duhovni vodja slovenskih tržaških skavtov. Danes deluje še pri slovenskih vernikih pri Sv. Jakobu in pri Novem sv. Antonu, kjer je zadnja nedeljo v juniju slavnostno praznoval svoj zlatomašniški jubilej. Srebromašnik g. Vojko Makuc je doma iz Gorice, danes pa je župnik v Pevmi in v Štmavru pri Gorici.

Bukavec pa se je spomnil še dveh redovnic: na s. Frančiško Cucek in s. Majdo Hribnik, doma iz Radiš na Ko-

roškem, ki letos praznuje petdesetletnico redovništva. S. Frančiška, doma iz Košane na Krasu, kjer je bila rojena leta 1911, pa slavi sedemdesetletnico svojih obljub. Veliko let je preživela v Egiptu, danes pa zasluženo uživa svojo obletnico v objemu šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu.

"Danes se Evropa združuje in uresničuje edinost. Prav Cerkev bi ji morala kazati pot. Kristjani pa se moramo truditi, da uresničujemo tudi krščansko edinost", je v začetnih mislih nagovora dejal nadškof Perko. Že bl. Slomšek je uvidel pomembnost koraka, ki v skupni molitvi prosi Boga za čimponejšo edinost, čeprav popolne ne bomo nikoli dosegli, ker obstoja edino v večnosti. Zato se moramo dan za dnem truditi za edinost, tako kot sta jo iskala sveta brata, ko sta spajala vzhodne in zahodne prvine verskega čutenja in obredov. Čutila sta namreč, da je Kristusova cerkev ena in da krščanstvo nima meja.

"Današnje srečanje pa je posvečeno tudi službam: škofovstva, redovništva in diakonata", je nadaljeval nadškof

Perko in opomnil, da so sicer v času nastale različne hierarhije znotraj Cerkev, vsi pa so nasledniki apostolov. In zato niso voditelji, pač pa služabniki vseh. Voditelj je namreč le eden. "V duhu služenja moramo služiti Bogu in ljudstvu, za uresničenje enkratnega božjega načrta: zveličanja."

Po maši so verniki v procesiji dospeli do oltarja svetih bratov Cirila in Metoda (naslikal ga je Tone Kralj). Združeni zbor pod vodstvom Edija Raceta, ki je tudi spremljal mašno daritev, je zapel Pozdrav sv. Cirilu in Metodu, pred poklonom relikvijam sv. Cirila pa je pozdravil g. Angel Kosmač, neutrudni pobudnik Cirilmetodove nedelje: "Leto 1963 je bilo čudovito!" Ni namreč prišlo le do obnovitve ekumenskega gibanja na Tržaškem, v jubilejnem letu 1963 je nastal tudi oltar svetih bratov v svetišču na Vejni, istega leta pa je bil tudi prenos relikvij sv. Cirila prav na to mesto. "Molimo za edinost, za edinost že v Trstu, začnimo tu pri nas in nato razširjajmo enotnost tudi v svetu!", je pozval g. Kosmač.

RM

OBVESTILA

NARODNAIN študijska knjižnica je do petka, 5. septembra, odprta s poletnim urnikom (od 8. do 16. ure). Zaradi poletnega dopusta bo zaprta od ponedeljka, 28. julija, do petka, 15. avgusta.

GOSPEIN gospodične, zakaj si ne bi privošile tri dni oddiha v tem prijetnem kraju nad Trstom, sredi gozda, z lepim razgledom na morje? Od ponedeljka, 18., do srede, 20. avgusta, bomo imele v Domu blagrov (Le Beatitudini) zanimiva duhovna srečanja in razgovore, ki jih bo vodil p. Maks Klajnshek. Pojasnila in prijave v večernih urah na tel. št. 040 43194, 040 299409 in 040 220332.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev - XXXVIII. študijski dnevi Draga 2003. Park Finžgarjevega doma na Opčinah, Dunajska cesta 35. Od petka, 5. septembra, do nedelje, 7. septembra 2003.

DAROVI

OBPRAZNIKU zavetnika sv. Ivana v Trstu daruje družina Korsič za kulturno in cerkveno dejavnost 200,00 €.

ČESTITKE

Mnogaja ljeta! **IVU KRALJU** ob 75. rojstnem dnevu voščijo vse dobro njegovi Fantje izpod Grmade.

Člani Glavnega odbora Vincencijeve konference v Trstu čestitajo požrtvovalni podpredsednici

NADI MARTELANC za okroglo obletnico rojstva in ji želijo vse najboljše v prihodnosti.

Voščilom ob visokem jubileju ge. **Nade Martelanc** se s posebno hvaležnostjo pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

Še eno vabilo za Dom blagrov

Tridnevna duhovna srečanja za gospe v gozdiču nad Trstom

Smo že skoraj sredi letošnjih počitnic. Mnogi si nabirajo ob morju ali v gorah telesno energijo za zimo in za naprej. Malo pa jih je, ki bi si nabirali tudi duhovno energijo za plodnejše in učinkovitejše opravljanje svojih stanovskih, zlasti družinskih in starševskih dolžnosti.

Za nabiranje take energije se nudi gospem lepa priložnost med duhovnimi srečanji in razgovori, ki bodo potekala v gozdiču nad Trstom od ponedeljka, 18., do srede, 20. prihodnjega avgusta, in ki jih bo vodil

znani in izkušeni pater Maks Klajnshek s Ptujja.

Jesus bi rekel tudi nam, kakor nekoč apostolom: "Pojdite, pojdite v samotni kraj in se nekoliko odpočijte!", da si nabere nove moči za težke a tudi lepe naloge, ki vas še čakajo. Videle boste, kako vam bo to dobro delo in kako boste zadovoljne. Za udeležbo srečanj se lahko prijavite, najbolje v večernih urah, na telefonske številke: 040 43194 ali 040 299409 ali 040 220332.

Jože Kuncič

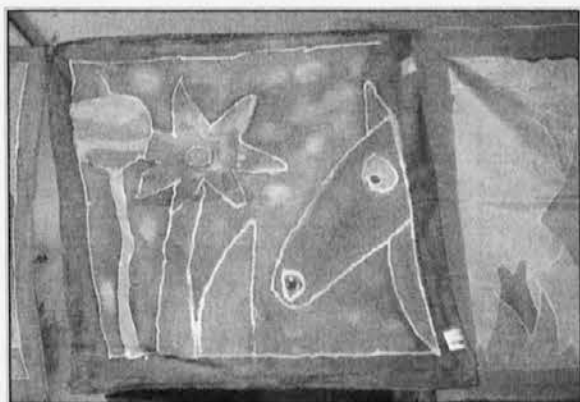
Že četrta pobuda srednje šole Igo Gruden iz Nabrežine

"Dar tvojih rok za skupno srečo"

Učenci srednje šole Igo Gruden so svoj že četrti likovni projekt posvetili Braziliji in tamkajšnjemu slovenskemu misijonarju Ernestu Saksidi

Učenci slovenske srednje šole Igo Gruden v Nabrežini smo že četrto leto pripravili, s pomočjo profesorice verouka Solange Degenhardt in profesorice likovne vzgoje Ani Tretjak, šolski projekt *Dar tvojih rok za skupno srečo*.

Vsako leto zberemo drugega namenjenca in letos smo se odločili, da bomo projekt namenili Braziliji, in sicer slovenskemu misijonarju patru Erne-

stu Saksidi. O tej državi smo si ogledali kaseto; k nam je prišel misijonar Vincenzo Pavan, ki je preživel veliko let v amazonskem gozdu in poma-

gal brazilskim ljudem; drugo kaseto nam je poslal pater Saksida, ki živi v Braziliji že štirideset let. K nam sta prišla tudi kulturna posrednica Glauca Casteluber in glasbenik Auberto Chicyban, ki nam je predstavil tamkajšnje tra-

dicionalne instrumente. Razložil nam je zgodovinski razvoj glasbe in marsikaj zapel. Spoznali smo tudi brazilsko zgodbo, ki pripoveduje o dečku

Pablu in njegovi papigi v Riu.

Z vsemi nabranimi podatki smo pripravili razstavo o Braziliji v obliki plakata z risbami in slikami. Tudi zgodbo o Pablu smo ilustrirali. V okviru te akcije smo ustvarili veliko umetniških rut iz svile, ki so doživle, zadnji dan pouka, prodajno razstavo; izkupiček, in sicer 500 evrov, smo po zaupanju vrednih ljudi goriškega misijonskega centra poslali v Brazilijo za revne in zapuščene otroke.

Vsi smo se potrudili, da bi naredili čim več za Brazilijo, in upamo, da bo to naše delo brazilskim otrokom v pomoč.

Učenci I. razreda

Zadovoljstvo občine in trgovcev

Uspeh "Velike noči popustov"

V Trstu se je v četrtek, 10. julija, začela sezona razprodaj poletnih artiklov. Ob tej priložnosti je v organizaciji tržaške občinske uprave, Združenja trgovcev na drobno, združenja javnih obratov FIPE in Trgovinske zbornice stekla pobuda z imenom "Velika noč popustov". Na prvi dan razprodaje so bile trgovine namreč odprte tudi do polnoči. Pobuda je po besedah organizatorjev doživela izreden uspeh, saj so trgovine doživle v večernih urah pravi naval kupcev s posledično visokim zaslužkom za trgovce. Na tiskovni konferenci, ki je bila v soboto, 12. t.m., na tržaškem županstvu in na katerem so spregovorili občinski odbornik za gospodarstvo in turizem Bucci, predsednik Zdru-

ženja trgovcev na drobno Rigutti ter predstavnik združenja FIPE in konzorcija Congaifi Nobile, so med drugim tudi pohvalili številne drobne pobude trgovcev, ki so na razne inovativne načine (glasbo, ponujanje osvežitve idr.) privabljali stranke v svoje obrate. Poleg domačinov so tržaške trgovine v veliki meri obiskali kupci iz Slovenije in Hrvaške, pa tudi gostje iz Avstrije in številni turisti, ki so se takrat nahajali v Trstu. Pobuda "Velika noč popustov" je torej popolnoma uspela, tudi kar zadeva ukrepe kot npr. začasno zaprtje ul. Mazzini avtomobilskemu prometu. Zato organizatorji razmišljajo o ponovitvi pobude, pa tudi razširitvi območja začasnega zaprtja prometu (npr. z zaprtjem Korza Italia).

Srečanje v Števerjanu Delegacija Ministrstva za kmetijstvo RS na obisku v zamejstvu

Bližnji vstop RS v EU bo pomenil izziv tudi za slovenske kmetovalce, ki živijo v Italiji in so združeni v Kmečko zvezo. To je prišlo do izraza tudi na srečanju med delegacijo Ministrstva za kmetijstvo RS in predstavniki zamejskih kmetovalcev Kmečke zveze v torek, 8. julija. Vladni predstavniki kmetijskega resorja so obiskali Goriško in Beneško Slovenijo. Delegacijo je vodil državni sekretar za mednarodne in EU odnose Iztok Jarc, spremljala pa sta ga podsekretar službe za mednarodno sodelovanje Marko Verbič in svetovalec vlade Vladimir Čeligoj. Na delovnem sestanku so govorili predvsem o težavah, a tudi izzivih, ki jih prinaša za krajevne kmetovalce bližnji vstop Slovenije v EU.

Števerjanu. Župan Corsi je naglasil pomembnost vinarstva in kmetijstva v števerjanski občini. Pridelovanje vina je po njegovih besedah v briški občini nad Gorico zelo donosen posel, ki je v letih postal monokultura. Posebno je seveda podčrtal tudi pomen slovenskih kmetov, ki pridelajo večji del števerjanskega vina, ki gre nato na trg.

Istočasno sta obe strani tudi poudarili pomen sodelovanja in zavzemanja za skupne trge in skupno strategijo na področju vinarstva. Vinogradištvo je namreč osnovna gospodarska podlaga ne samo Števerjana, ampak celotnih Brd. Na tem področju je vino (posebej še belo) že danes na izrednem kakovostnem nivoju. Zaželeno sodelo-

FOTO BUMBACA

Slovenski kmetovalci in njihovi predstavniki so se ustavili na krajšem sestanku v Števerjanu na županstvu, kjer jih je sprejel župan Hadrijan Corsi. Z gosti iz Ljubljane je beseda tekla o tem, kako najti čim bolj tesna in sodobna sodelovanja ob bližnjem padcu državne meje in vstopu Slovenije v EU.

Posebno v Brdih bo izjemno pomembno sodelovanje obeh strani, saj bodo slovenski briški vinogradniki najprej občutili padec državne meje in hudo konkurenco vinarjev v EU, so menili danes predstavniki Kmečke zveze in Ministrstva za kmetijstvo RS v

vanje po 1. maju 2004 bo pripeljalo do dodatnega kakovostnega preskoka. Dejstvo je namreč, da je vinogradov v Brdih za tretjino na italijanski strani državne meje in za dobri dve tretjini v RS, po padcu državne meje pa bodo Brda ponovno enotni vinogradni okoliš, kar velja združeno izkoristiti kot velik izziv.

Ugledne goste iz Slovenije so na obisku v zamejstvu spremljali predstavniki Kmečke zveze pod vodstvom predsednika Alojza Debelisa. Delegacija Ministrstva za kmetijstvo RS je iz Števerjana odšla še na obisk v Beneško Slovenijo.

Šolski forum pri Slovenski skupnosti Problemi naših šol na Goriškem

S prihodnjim šolskim letom se bo tudi v šolah goriškega didaktičnega ravnateljstva (v prvih in drugih razredih) začela uvajati Morattijeva reforma. Z uvedbo novih učnih načrtov, ki predvidevajo tudi laboratorije na šolah, se nekateri starši in učitelji zaskrbjenostjo sprašujejo, kakšna bo usoda manjših šol, ki v nekaterih situacijah ne bodo mogle zagotoviti pravih pogojev pouka: delitev razredov po zmogljivosti in interesih učencev, laboratoriji za razne dejavnosti: likovno, glasbeno in gledališko vzgojo, računalništvo itd.

Predstavniki Šolskega foruma pri Slovenski skupnosti iz Gorice so se v ponedeljek, 7. t.m., sestali z deželnim svetovalecem dr. Mirkom Špacapanom, s predsednikoma rajonskih svetov iz Podgore in Oslavja-Pevme-Štmavra, Bandedlijem in Peršoljo, ter z občinskim svetovalecem Silvonom Promožičem. Starši otrok, ki obiskujejo OŠ v Pevmi, se bojijo, da bi prišlo počasi do ukinitve razredov v naše šole ali morda celo do zaprtja, česar predstavniki slovenske manjšine ne bomo nikoli dovolili.

/ stran 16

Posvet slovenskih in italijanskih sindikalistov v Gorici

“Povezani smo močnejši!”

Gorica-Nova Gorica, da Evropi, ki združuje, je bil naslov srečanja sindikalnih delavcev v Gorici, ki ga je v Kulturnem centru Lojze Bratuž priredil 8. julija italijanski sindikat CISL.

FOTO BUMBACA

Savino Pezzotta, italijanski vsedravninski tajnik CISL, in Dušan Semolič, tajnik sindikata ZSSS iz Republike Slovenije, sta bila seveda najvidnejša gosta okrogle mize na posvetu, na katerem so udeleženci z obeh strani meje skušali najti odgovore na izzive novih časov. Prireditelja Deželno tajništvo CISL Furlanije-Juljske krajine in predsedstvo Meddeželnega sindikalnega zbora (CSI) Furlanije-Juljske krajine in avstrijske Koroške sta posvet organizirala, da bi na njem najvidnejši slovenski in italijanski predstavniki sindikalnih združenj spregovorili o konkretnem reševanju težav, ki bodo nastale na Goriškem z odpravo meje, a obenem našli tudi odgovore na izzive novega območja po padcu državne meje med Italijo in Slovenijo.

Na posvetu so po pozdravu predsednika goriške pokrajinske uprave Giorgia Brandolina, ki je podčrtal zavzevanje za čim bolj tesno in plodno sodelovanje s Slovenijo, spregovorili: generalni tajnik CISL Furlanije-Juljske krajine Sante Marzotta, njegov goriški

kolega Umberto Bruscia, goriški župan Vittorio Brancati, novogoriški župan Mirko Brulc, predsednik goriške gospodarske zbornice Emilio Sgarlata, direktorica Gospodarske zbornice Slovenije za območje Severne Primorske Mirjam Božič, deželni tajnik CISL F-Jk Giovanni Fania in Dušan Semolič, generalni tajnik ZSSS ter vsedravninski tajnik CISL Pezzotta. Vsi so izpostavili pomen novega goriškega območja, ki bo nastalo po padcu državne meje, in potrebo po takojšnjem ukrepanju, da ne bi prišlo ob vstopu Slovenije v EU do večjih socialnih težav.

Župana Gorice in Nove Gorice sta prikazala dolgoletno sodelovanje med mestoma, a sta se zaustavila tudi pri sedanjem reševanju težav. Mirko Brulc je dejal, da se v Novi Gorici zavedajo pomena vstopa Slovenije v EU, a tudi težav, ki bodo nastale. Brulc je tudi edini izrecno omenil povezovalno vlogo slovenske manjšine na Goriškem. Prav sindikalnim delavcem gre zahvala, je rekel, če je sodelovanje ob meji steklo, saj

so prav sindikati največ naredili za čezmejno sodelovanje med Gorico in Novo Gorico in med Slovenijo in Italijo.

“Vstop Slovenije v EU je velik izziv, težave so, a menim, da jih bomo rešili, ker imamo danes dobre sogovornike v Gorici in v deželni upravi F-Jk,” je še menil Brulc, ki je tudi izpostavil vrsto dobrih slovenskih podjetij, ki že odlično sodelujejo z italijanskimi. Zaustavil se je tudi pri problemu odvečnih delavcev tako v carinski upravi kot v špediterjskih službah in napovedal, da bodo 17. julija v novogoriškem občinskem svetu pripravili osnutek zakona za carinike, špediterje in odvečne delavce, ki ga bodo dali v obravnavo Državnemu zboru v Ljubljano. Brulc je predstavil tudi svoj nedavni obisk v Beogradu, kjer se je udeležil srečanja županov nekdanje Jugoslavije in jim povedal, da bi lahko bilo goriško območje po vstopu Slovenije v EU zanimivo tudi zanje. Prav povezave z novimi državami na Balkanu bi lahko bile resničen izziv za novo goriško regijo po vstopu Slovenije v EU.

Mirjam Božič, ki je predstavljala Gospodarsko zbornico iz Nove Gorice, je izpostavila dejstvo, da se italijanska stran dosti boljše pripravila na nov prostor in novo Evropo kot slovenska. Semolič pa je med drugim povedal, da mora Slovenija priti v EU pripravljena, “saj se zavzemamo za pošteno socialno podobo Slovenije in Evrope. Goriško srečanje je dokaz več, da smo povezani močnejši!”

Prav o vrednotah je spregovoril Savino Pezzotta, ki je sklenil srečanje sindikalistov v Gorici. Dejal je, da “mora EU ostati tudi po vstopu Slovenije in drugih držav vanjo Evropa socialnih pravic”. Izpostavil je vlogo delavcev in nasploh zaposlenih v sedanjem evropskem procesu in dejal, da “mora EU postati za zgled na socialnem področju vsemu svetu.” S svojim sindikalnim gibanjem si bo tudi v prihodnje prizadeval za “zajezitev vseh tistih poskusov, s katerimi se skušajo okrniti ali kakorkoli že izničevati socialni sistemi, ki ščitijo delce,” za katere je prepričan, da imajo še vedno pomembno vlogo v Evropi. Zato je Pezzotta tudi podprl sodelovanje italijanskih in slovenskih sindikatov ob slovensko-italijanski meji, saj je po njegovem “posvet v Gorici pokazal visoko stopnjo konkretnosti reševanja težav na socialnem področju v času epohalnih sprememb.”

Pezotta, Semolič in drugi sindikalni predstavniki so napovedali velik praznik v Gorici, saj nameravajo prav tu prihodnje leto prirediti množično zborovanje ob Prazniku dela, 1. maju 2004, ko bo tudi praznik vstopa Slovenije v Evropsko unijo in dokončnega padca državne meje med Italijo in Slovenijo.

Jurij Paljok

Ob 12-letnici osamosvojitve Slovenije

Pod lipo zbrani Slovenci

V petek, 11. julija, je bil pod lipo na domačiji Marjana Terpin v Števerjanu praznik, posvečen 12. obletnici osamosvojitve Slovenije. Organizatorja večera sta bila krožek Anton Gregorčič in Slovenski svetovni kongres. Predsednik SSK za Italijo Marjan Terpin je uvodoma povedal, da je namen te organizacije povezovalni Slovence, ki so posejani po Italiji in po svetu. Zatem je med gosti pozdravil člana slovenskega ministrstva Zorka Pelikana, podžupana občine Brda Aleša Simčiča, predsednika Zveze veteranov vojne za Slovenijo Srečka Lisjaka, bivšega veleposlanika pri Sv. sedežu v Rimu dr. Karla Bonuttija, dr. Ninka Černica, predsednika SSK dr. Draga Štoko, goriška občinski svetovalec Božidarja Tabaja in Silvana Primožiča ter novega deželnega svetovaleca dr. Mirka Špacapana.

Kot se spodobi, je večer otvorila slovenska himna, ki so jo zapeli tudi vsi prisotni. Večer je povezovala tajnica SSK Franka Padovan, ki je nato

predstavila moško skupino Akord iz Podgore. Pod vodstvom Mirka Špacapana so fantje lepo zapeli nekaj slovenskih narodnih. Zatem je prisotne pozdravil Mirko Špacapan, ki se je tudi zahvalil vsem volilcev. Povedal je, da je bila stranka lipove večje predhodnik slovenskih procesov v 90 letih v domovini. Idejo o osamosvojitvi Slovenije so v zamejstvu gojili že desetletja, problem pa je bil jo izpovedati v javnosti. Novi deželni svetovalec je še dejal, da je SSK bila in je še vedno pristaš samostojne slovenske republike. Zato tudi zagovarja samostojno slovensko narodno stranko v Italiji.

Večer se je nadaljeval z nagovorom predsednika Veterinov vojne za Slovenijo Srečka Lisjaka, v katerem je jasno izstopala njegova ljubezen do domovine in katero je sam skušal posredovati vsem prisotnim. Citiral je tudi nekaj besed bivšega predsednika ZDA Kennedyja: “Ne sprašuj se, kaj bo domovina naredila zate, ampak kaj boš ti naredil

FOTO BUMBACA

zanjo!” Tako so imeli Slovenci pred 12 leti možnost se odločiti za domovino ali proti njej: odločili so se za pravo varjantno, saj imajo danes vsi Slovenci po svetu svojo državo, Slovenija pa lahko danes stopa v Evropsko unijo. Sam je povedal, da domovine, svobode in demokracije ne moremo braniti s tanki, ampak z voljo, ponosom in človeškim dostojanstvom. Žal pa je bilo treba za boljše in novo prihodnost tudi krvaveti in umirati. Tisti, ki so skrili dlani v svoje žepe ali pa dali pesti drugi strani, se niso odzvali pozivu svojega naroda; ti so pravi izdajalci. Lisjak je sklenil govor z zanimivimi besedami: “Ljub-

bezen svet varuje od pogina; kdor ni ljubil, kako bi mogel znati, kaj je narod in kaj domovina?”

V krasnem parku pod lipami so nato spet zazvene slovenske pesmi v izvedbi skupine Akord. Pred koncem se je Marjan Terpin zahvalil Špacapanu in Lisjaku za lepe besede, skupini Akord za petje in vsem tistim, ki so pripomogli k pripravi večera. Člani SSK so vsem prisotnim podarili še medalje s slovenskimi motivi. Večer se je nadaljeval z ogledom filmskega zapisa o vojni za Slovenijo. Ob koncu pa so prijazni in delavni gostitelji poskrbeli še za prigrizek.

Marjan Drufovka

Pod Kraljevimi freskami v Štandrežu

Zanimiv orgelski koncert

Prejšnji torek, 8. julija, je bil v župni cerkvi v Štandrežu lep in zanimiv orgelski koncert. Na njem sta nastopili dve mladi organistkinji, in sicer Suzana Ferfolja iz Doberdoba in Poljakinja Bogna Pekala iz Krakova. Glasbene večera se je udeležilo reslepo število poslušalcev, ki so pozorno sledili izvajanju vedno lepe orgelske glasbe.

“Veličasten, tragičen ali očarljiv, se Bach, kot vsi bogovi obrača na celotnega človeka, od otroka do starega modrijana”. Tako muzikolog Pierre Vidal o ustvarjalnosti velikega baročnega mojstra. In ne samo njega, ampak tudi drugih, ki smo jih slišali na tem večeru.

Orgelski nastop obeh mladih in obetajočih glasbenic v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu se je lepo uvrstil v niz

glasbenih nastopov SCGV Emil Komel v sodelovanju z ZCPZ in župnijo, ki skrbijo za vsestransko glasbeno ustvarjanje z našimi in tujimi glasbeniki. Že sam orgelski večer se je lepo povezal s Kraljevimi freskami, katerih je štandreška cerkev zelo bogata. Primerna iluminacija je še posebej podčrtala vrednost likovnih umetnin našega velikega zlasti cerkvenega slikarja in se tu lepo ujela z mogočnim in obenem liričnim zvokom orgelskih piščali. Pravo umetniško sozvočje, torej!

Ne bi na tem mestu podrobno naštevati oz. analizirali posameznih skladb raznih orgelskih mojstov in skladateljev, kot so bili J.S. Bach, C. Frank, M. Reger in L. Vierne. Vsak izmed njih pa izraža posamezno dobo orgelske ustvarjalnosti. Tako smo slišali

FOTO BUMBACA

po Vivaldiju napisan Bachov Koncert v a-molu, nato še poznoromantični Frankov koral v h-molu. Pa še Regerjev Uvod s Passacaglio in prijetno zvočen in delno osladen Vierneov Carillon de Westminster. Vse to je bil star prikaz določene orgelske literature od 17. do 20. stoletja.

Orgelska glasba ima vedno svoj čar. Kraljica glasbil nima zaman tega naziva. Poustvarjanje na orglah namreč lahko ogromno nudi, ne le v

ozkem liturgičnem smislu. Tega so se gotovo zavedali razni velikani tega instrumenta od Bacha in Haendla dalje. Bachovi preludiji, fuge, korali in koncerti na eni strani, Haendlovi orgelski koncerti z orkestrom na drugi - pa še skoraj tragika, da se ta nemška velikana - sodobnika nista pravzaprav nikoli srečala... Celoten vtis s štandreškega koncerta kaže torej zelo pozitiven rezultat obeh mladih organistk. AB

OBVESTILA

DRŽAVNA SREDNJA šola Ivana Trinka sporoča, da se bo letos po sklepu zavodskega sveta pouk začel 11. septembra.

V **GALERIJI** Artes v Novi Gorici bo v petek, 18. julija, ob 20. uri odprtje razstave Andreja Kosiča *Prosojnosti*, tretje iz ciklusa petih razstav. Predstavil jo bo Joško Vetrh.

DAROV

ZA CERKEV na Peči: Tanja in Joško Peteani v spomin na Ludvika Čevdka 50,00; Bernarda in Viktor Čevdek namesto cvetja na grob Ludvika 20,00 €.

ZANOVI glas: v spomin na dragega strica Jožeta Čotarja Bogomila Lupinc 50,00 €.

ZAMLADIKO: v spomin na dragega strica Jožeta Čotarja Nadja in Edi Košuta 50,00 €.

ZA ZVONOVE v cerkvi na Vrhu sv. Mihaela: N.N.-Vrh 500,00; Ada Gabrovec Černic v spomin na hčerko Anko 50,00 €.

ZA MISIJONE: namesto cvetja na grob pok. Ludvika Čevdka svakinja Tonči in nečakinja Nives z družino 60,00 €.

ZA KULTURNI center Lojze

Bratuž: v spomin na pok. Anko Černic T. 25,00 €.

ZA SVETO Goro: v spomin na učiteljico Anko Černic Klara 50,00 €.

ZA ZAVOD sv. Družine v Gorici: ob sedme obletnici smrti drage tete Irme Leban Klara 50,00 €.

ZAHVALA

Marica in Anton Podveršič se zahvalujeta vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so jima polepsali zlatoporočni dan. Posebna zahvala naj gre g. župniku Cvetku Žbogarju, p. Mirku Peliconu in g. Andreju Ojstrezu za občuteno mašno daritev v cerkvi sv. Ivana in pevcem za ubrano petje. Priznno zahvalo izrekata tudi članom Pastoralnega sveta za dragoceno darilo.

ČESTITKE

Gotovo bo **Vida** lepa postalala, a naše voščilo je, da bi se življenja ne bala in ljubezen spoznala! Katji in Ivu Skupnost družin Sončnica.

Uredništvo in uprava našega lista se veselita z družino Cotič, ki jo je razveselil prihod druge punčke, **Vide!**

Poletno središče Srečanja 2003

Družina veselih otrok se je poslovila

V petek, 11. julija, se je končalo letošnje poletno središče Srečanja 2003, ki je v organizaciji Skupnosti družin Sončnica in ob podpori SSO potekalo od 9. junija celih pet tednov na čudoviti prostranosti vrta Zavoda sv. Družine; radovoljno so ga spet dale na razpolago čč. Solske sestre v ul. Don Bosco.

Nad sto otrok, od 4. do 12. leta starosti, se je zvrstilo v teh dolgih brezskrbnih dneh poletnega oddiha pod budnimi očmi vzgojiteljice Ane Turus in mladih pomočnic in pomočnikov, Tanje Zorzut, Monice Quaggiato, Cristine Marussi, Teje Zvokelj, Tine Klanjšček, Jana Grudine in Jakoba Leopolijskega. Vse je vodil in urejal odgovorni za središče Andrej Fajt. Otroci so, razdeljeni v tri starostne skupine, doživeli marsikaj lepega v razigrani družbi vrstnikov ob raznovrstnih zanimivih dejavnostih, ki so se zvrstile v samem središču, v delavnicah CISI-ja in na krajših izletih v naravo in v mesto. V ustvarjalnih delavnicah so sprostiti svojo domišljjsko energijo v likovnih, mizararskih in drugih ročnih izdelkih. Najmlajši so se še najraje zatekali v bazen,

nameščen ob zidu Alojzije-višča, v katerem jih je v soparnih dneh hladila voda in kjer so lahko po mili volji čofotali in se špricali. Nekateri pa so kljub soncu največ svojih moči neutrudno razdaljali nogometu, drugi pa plesu, ki so cel teden vztrajno vadili raznovrstne ritme s plesalcem Francijem.

Neobičajna in etnografsko zelo zanimiva so bila srečanja z afriško glasbeno realnostjo, ko jih je četrti in tudi prejšnji teden obiskal Kosi, očka dveh udeležencev Srečanj, doma iz Toga, in jim razkazal celo vrsto afriških bobnov in nekakšnih činel ter ropotulj, narejenih iz buč, napoljenih s semen. Ob njih so se navdušili nad barvito posebnostjo afriških zvokov in ritmov.

Tudi srečanja s prof. Hijacintom lussu so zelo pritegnila pozornost otrok, saj jih je lussu s svojim izvajanjem igrivo uvedel v osnove fotografiranja.

Zadnji teden so se otroci popolnoma predali športni dejavnosti. V organizaciji Športnega združenja Olympia iz Gorice in pod pokroviteljstvom ZSSDI so otroci pod vodstvom izkušenih špor-

tnikov Štefana Cotiča, Luciana Battistija, Martine Hlede ter Damijane Česčut spoznavali odbojarske veščine in spretnosti poligona. Na dveh igriščih so postavili mreže in se urili v odbojki, priljubljeni športni panogi. Najmlajši "atleti" so svoje skoke čez zapreke in druge gibčne telovadne sposobnosti pokazali zadnji dan Srečanj 2003 in pri tem prejeli tudi zaslužena priznanja.

Vseskozi pa je bil v poletnem središču v ospredju izredno pomemben socialni, združevalni element, ki je pripomogel, da so se otroci pač naučili živeti, ustvarjati, se igrati, se pogovarjati, deliti svoje izkušnje in želje z drugimi, navezovati nova prijateljstva in tudi brzdati svojo samovoljo in sebičnost.

Svoje občutke, misli in vtise o poletnem "letovanju" so beležili na razglasno desko, prve dni bolj vestno, potem bolj pomanjkljivo in neredno, saj je bila vročina res prehuda za razmišljanje in zapisovanje. Prav gotovo pa so se vsi imenitno počutili v prešerni družbi in preživeli nepozabne počitniške dni.

Iva Koršič

Stališče Slovenske skupnosti o posegih pri upepeljevalniku

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti je zavzelo pozitivno stališče do posodobitvenih del na goriškem upepeljevalniku pri Sovodnjah, o katerem bo govor v občinskem svetu. Občinski sklep določa namestitve potrebnih filtrov pri omenjeni strukturi, zato da bo le-ta delovala v skladu z okoljevarstvenimi predpisi. Ukrep zagotavlja nemoteno in zakonito delovanje naprav. V zvezi z rešitvami povečanja obsega delovanja upepeljevalnika in z ravnanjem z odpadki na Goriškem, stranka ne vidi potrebne jasnosti glede programov in načrtov. Stvari se zdijo preveč zapletene in manjka ustrezna temeljna razlaga, kaj je pravzaprav najboljša odločba za uspešno ravnanje z odpadki in za garancijo za zdravo okolje.

SSK torej sprejema odločitev kot v danih okoliščinah edino možno, pri tem pa si bo slovenska stranka prizadevala, da bo prebivalstvo sovedenjske občine, zaradi tega imelo tudi nekatere olajšave v gospodinjstvu (brezplačna topla voda ali cenejše smetarske storitve).

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE GORICA

vpisuje na naslednje tečaje:

- **NEMŠČINA I. stopnja (60 ur)**
- **ANGLEŠČINA II. stopnja (60 ur)**
- **SLOVENŠČINA I. stopnja (60 ur)**
- **SLOVENŠČINA II. stopnja (50 ur)**

Tečaj financirajo:

- Evropska komisija
- Evropski socialni sklad
- Avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina
- Deželno ravnanstvo za poklicno usposabljanje
- Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo

Vpisovanje in ostale informacije v tajništvu Zavoda v Gorici, Corso Verdi, int. 51, vsak dan (razen sobote) od 10. doo 12. ure, tel. št. 0481 81826

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE GORICA

sprejema vpise na tečaj kvalifikacije II. stopnje:

- **STROKOVNJAK V PREVOZIH (600 ur)**

Tečaj financirajo:

- Evropska komisija
- Evropski socialni sklad
- Avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina
- Deželno ravnanstvo za poklicno usposabljanje
- Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo

Prijavijo se lahko brezposelni z opravljeno višjo srednjo šolo. Obiskovanje tečaja je brezplačno.

Vpisovanje in ostale informacije v tajništvu Zavoda v Gorici, Corso Verdi, int. 51, vsak dan (razen sobote) od 10. doo 12. ure, tel. št. 0481 81826

ZAHVALA

Ob izgubi svojega moža

LUDVIKA ČEVDKA

se zahvaljujem g. Viljemu Žerjalu, pevcem zborov Mirko Filej in Rupa-Peč za sodelovanje pri maši z aduščniki in pogrebu, g. Milanu Nemu in slovenski verski skupnosti pri Sv. Ivanu v Trstu za izraze sožalja, sosedu g. Francu Zlobcu, ki je zanj maševal v domači kapelici, in vsem, ki ste mi izrazili sožalje ter darovali za cvetje ali v dobre namene.

Moja topla zahvala naj gre tudi dobrim sosedom na Peči, ki so mi priskočile na pomoč v mojih težavah in žalosti.

Zena Lojzka s sinom Edijem

Udejanjenje sporne odločitve ORF-a

Radio 2 pred ukinitvijo?

Vprašanje medijske oskrbe koroških Slovencev je zlasti v zadnjem času v ospredju vseslovenskega tiska. Vprašanje obstoja celodnevne sporeda v slovenščini, v prid katerega so pred nekaj meseci uredniki in sodelavci Radia 2 celo gladovno stavkali, je nekaj časa zasenčila debata v zvezi z novim tednikom Novice.

V času, ko se slovenska narodna skupnost na Koroškem še vedno sooča z vprašanji notranje enotnosti, se je po pogovorih z vodstvom ORF-a na Dunaju poslovodstvo Radia dva odločilo, da bo od petka, 11. julija 2003, prenehalo z oddajanjem.

Finančno stanje postaja, tako za zaposlene kot tudi za samo vodstvo radia, nevzdržno, saj je partnerska pogodba z ORF-om potekla že januarja. O novem sodelovanju med privatnima radijskima postajama Radio dva in Agora ter javnopravnim ORF-om naj bi prišlo šele januarja 2004. Kot nam je v telefonskem pogovoru dejal poslovodja Radia dva Marjan Pipp, je ORF izrazil željo, da bi prevzel le osem ur oddajnega časa. Ta oddajni čas bi imel tudi ustrezno finančno kritje, za ostali oddajni čas pa ni finančnih jamstev.

Narodni svet koroških Slovencev je izrazil zaskrbljenost nad sedanjim stanjem. NSKS je radiu pomagal s kreditom, da so uslužbenci Radia dva dobili plače za mesec junij. "Več ne moremo stori-

ti", je dejal predsednik NSKS Jože Wakounig.

Že v petek, 4. julija, so v skupni izjavi za tisk predstavniki obeh privatnih radijov, mag. Marjan Pipp in Lojze Wieser, ter predstavnik Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta koroških Slovencev, dr. Valentin Sima in Jože Wakounig, opozorili na dejstvo, da mora nosilec deželne radijske frekvence 105,5 - to je skupna družba AKO - po zakonu napolniti tudi preostalih šestnajst ur oddajnega časa dnevno in da se mora za tako rešitev najti "ustrezno financiranje". Obe osrednji organizaciji v izjavi nadalje ugotavljata, da je pristanek na premestitev slovenskega sporeda z deželne na privatno frekvenco le mogoče, če se v omenjenih dveh točkah "doseže soglasje".

Do tega doslej (še) ni prišlo, zato bodo koroški Slovenci v primeru, da obe privatni radijski postaji obmolkneta, imeli dnevno na razpolago le petdesetminutno oddajo na deželni radijski frekvenci ORF in tedensko polurno televizijsko oddajo na televiziji.

Peter Rustja

Izjava Svetovnega slovenskega kongresa Izvoljeno novo vodstvo

Prof. dr. Boris Pleskovič, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa nam je poslal naslednje tiskovno sporočilo.

Zbor Svetovnega slovenskega kongresa se je zbral na svojem petem zasedanju v soboto, 28. junija, in je izvolil novo vodstvo SSK. Predsednik SSK je ponovno postal prof. dr. Boris Pleskovič (ZDA), častni predsednik dr. Jože Bernik, prvi podpredsednik je postal g. Dušan Lajovic (Avstralija), podpredsednik za Evropo g. Marjan Terpin (Italija), podpredsednik, zadolžen za zamejstvo dr. Stanislav Raščan (Slovenija), podpredsednika za čezmorske države dr. Mateja de Leoni Stanonik (ZDA), podpredsednik za finance pa g. Franci Feltrin (Slovenija). Na predlog predsednika SSK dr. Borisa Pleskoviča je bilo za učinkovitejše delo SSK izvoljenih še osem dodatnih članov Upravnega odbora, in sicer dr. Andrej Aplenc (Slovenija), Jana Čop (Slovenija), Majda Ilar (Švica), Jože Kastelic (Kanada), prof. dr. Anton Mavretič (ZDA), dr. Hilary Rolih (ZDA), Hugo Šekoranja (Slovenija), dr. Majda Kregelj Zbačnik (Slovenija).

Na Zboru SSK je bilo predstavljeno uspešno in razvejan triletno delo Svetovnega slovenskega kongresa, Konference za Slovenijo, Konference za Avstralijo, Konference za Italijo, Konference za Avstrijo, Konference za Kanado in ostalih področnih konferenc Svetovnega slovenskega

kongresa. Zbor je pozdravil tudi 12. obletnico samostojne in neodvisne demokratične Slovenije ter njeno vključevanje v EU in NATO, za kar se je približno pol milijona Slovencev, ki živijo izven meja Republike Slovenije, zmeraj prizadevalo. Predstavljeno je bilo tudi ustanavljanje Konference za Afriko in delovanje kongresa na vseh kontinentih.

Zbor je sprejel tudi smernice za nadaljnje delo, ki ga bo kongres nadaljeval pri omogočanju možnosti, da se bodo lahko vsi Slovenci nemoteno vračali v svojo domovino, da bo čim hitreje sprejet Zakon o Slovincih brez slovenskega državljanstva in da bo država Slovenija popravila krivice, ki so bile storjene Slovcem po svetu v obdobju totalitarnega režima. Zato je zbor sprejel tudi izjavo ob nameravani razpustitvi urada za slovenski jezik in resolucijo ob razrešitvi g. Dušana Lajovice, častnega generalnega konzula RS na Novi Zelandiji in do objave udbovskega gradiva na svetovnem spletu.

Zbor je pozdravil tretje srečanje znanstvenikov iz domovine in tujine, ki se je odvijalo od 25. do 28. junija 2003 na Bledu. Skupaj s srečanjem zdravnikov in poslovnežev je to že sedmo snidenje naših rojakov iz vsega sveta, ki svoje znanje vlagajo v Slovenijo. Srečanje na Bledu je potekalo pod pokroviteljstvom predsednika države dr. Janeza Drnovška.

Delo dr. Žigona je plod večletnih raziskav Knjiga o Slovincih v Afriki in na Arabskem polotoku

Dr. Zvone Žigon, svetovalec na Uradu Rebulike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, se z vprašanji slovenske prisotnosti in istovetnosti v tujih državah ukvarja že od študentskih let.

časnikar in pisatelj Marjan Tomšič.

Nadaljnjo kategorijo slovenstva tvorijo nekdanji vojniki jugoslovanske kraljeve armade, ki so se leta 1941 zatekli v Egipt oz. v sosednje države, vojniki-ujetniki italijanske vojske slovenske narodnosti, povojna ekonomska emigracija, Slovenci, ki so se tja preselili iz osebnih razlogov, delavci, razni poslovneži in misijonarji. Po podatkih iz raznih virov, ki jih je zbral pisec, živi v Afriki in državah na Arabskem polotoku naslednje število Slovencev: v Alžiriji štirje, Botvani pet, Egiptu osemdeset, Gani pet, Gvineji Bisao trije, Izraelu sedemdeset, Jordaniji devdeset, Južnoafriški republiki dvestopetdeset, Keniji triindvajset, Kuvajtu petnajst, Siriji deset, Tanzaniji štirje, Tuniziji eden, Ugandi trije in v Združenih arabskih emiratih pet. V teh podatkih, ki služijo predvsem kot izhodišče za nadaljnje raziskave o dejanskem številu Slovencev v omenjenih in tudi v drugih državah Afrike in Arabskega polotoka, niso upoštevani slovenski misijonarji in misijonarke. O le-teh dr. Zvone Žigon opravlja posebno raziskavo.

V knjigi so objavljeni spomini posameznih izseljencev na domovino Slovenijo in tudi pričevanja o življenjih in usodah v novem, drugačnem svetu, kjer sedaj živijo. Ponekod v Egiptu izseljenci iz Vipavske doline v pogovorih še zmeraj uporabljajo domače vipavsko narečje. Objavljenih je tudi nekaj spominov in pričevanj o prof. Ivanu Rudolfu (na sliki), ki je med drugo svetovno vojno v Egiptu in sosednjih državah zbiral, narodnostno osveščal in usposabljal italijanske vojne ujetnike slovenske narodnosti, za njihov boj v okupirani in zaslužnjeni domovini. V poglavju o slovenskih vojnikih v Afriki je, denimo, zapisano, da je "prof. Ivan Rudolf izdal časopis Bazovica, ki je izhajal od 30. septembra 1941 do 19. novembra 1944. Njegova naklada je dosegla celo do pet tisoč izvodov. Po izjavi urednika prof. Ivana Rudolfa so časnik Bazovica prejeli Slovenci po vsem svetu. Mary Pušpan, ki skupaj s sestro Zmago živi v Kairu, pa je avtorju knjige povedala naslednje: "Mama in oče sta imela slovensko branje, pogosto smo pisali domov. V jugoslovanskem domu v Kairu smo med drugo svetovno vojno imeli slovensko šolo, v kateri je poučeval profesor Rudolf. On je imel tudi časopis Bazovica. V šolo nas je hodilo okrog dvajset Slovencev. Danes vseh teh ljudi ni več, saj so pomrli ali se odselili".

Napisal je dve knjigi z naslovoma *Otroci dveh domovin in Iz spomina v prihodnost*, ki obravnavata ohranjenost slovenske etnične identitete med potomci slovenskih izseljencev v Južni Ameriki oz. vpliv političnosti na stopnjo ohranjenosti slovenstva pri naši politični emigraciji v Argentini. Sedaj pa je napisal svoje tretje delo o Slovincih v Afriki in v državah Arabskega polotoka. Gre za dežele, ki jih Slovenci na splošno slabo poznajo, o rojakih, ki imajo tam svoj novi dom, pa komaj kaj vemo. Avtor je gradivo za svoje novo delo zbiral in preučeval več let, tudi z raziskavami in v pogovorih z našimi rojaki, ki žive v Egiptu, Južnoafriški republiki, Keniji, Izraelu, Jordaniji, Libiji, Alžiriji in še v kakšni drugi državi.

Ugodno presenečata predvsem dve ugotovitvi pisca knjige, ki jo je v svoji zbirki Migracije izdala Založba Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. V omenjenih državah živi več Slovencev oziroma njihovih potomcev, kot so doslej domnevali, v večini pa zelo navezani na svojo domovino, s katero želijo imeti trdne in stalne stike. Veliko je primerov Slovcov, ki so se poročile, denimo, v Egiptu ali Jordaniji, ki si zelo prizadevajo zagotoviti pogoje, da bi njihovi otroci lahko študirali v Sloveniji. Slovenstvo v Afriki in na Arabskem polotoku se uvršča v šest osnovnih kategorij. V Kairu, Aleksandriji in nemara tudi drugod v Egiptu žive potomci znanih Aleksandrink, do jlj, guvernant, služkinj in pripadnic podobnih poklicev, po večini doma iz Vipavske doline in z Goriškega, ki jih je bilo že konec 19. stoletja več tisoč. Avtor ob tem nekajkrat poudarja pomembnost knjige o Aleksandrinkah, ki jo je napisala Dorica Makuc, izdala pa Goriška Mohorjeva družba leta 1993. Tej posebni obliki slovenskega izseljenstva pa je svoj novi roman z naslovom *Grenko morje* namenil tudi

M.

GLOSA JURIJ PALJK

O sladoledu

Še danes se spominjam, kakšen okus je imel moj prvi sladole, ko sem kot štiriletni fantič z mamo šel k zdravniku in sva po opravljenem pregledu srečala pri avtobusni postaji teto Nada, kakor smo doma rekli pokojni gospe Nadi, ki z nami sicer ni bila v ožjem sorodstvu, a smo jo imeli zelo radi. Bila je ena tistih svetlih in dobrih oseb, ki jih danes vsepovsod pogrešam: radodarna, skromna, poštena, dobra in vedno vesela. Kraševka po rodu, tudi odrezava in neposredna, a dobra, kot je danes dobrih zelo malo ljudi.

Prav teta Nada je segla v torbico po dinarčke in naročila albanskemu slaščičarju "Na placu" v Ajdovščini, da mi je dal moj prvi sladole. Imel je okus po limoni, bil je ledeno mrzel.

"Je dober?" je vprašala teta Nada.

Zmeden sem prikimal. Mama ji je nekaj prišepnila, kot znajo le mame.

Najbrž me je zagovorila, ji povedala, da nisem še nikdar jedel sladole.

In sem tako sam in zmeden odlišal svoj prvi sladole. Takrat jih je bilo malo.

Sladole, to je bilo zelo malo.

Bilo je zelo malo vsega.

Morda so bili prav zato sladole "Pri Snopčetu", kot

smo rekli Albancu in njegovi slaščičarni, tako dobri.

Bili so zelo redki sladole.

Prepričan sem, da me spomin ne vara, ko danes zapišem, da imam v spominu samo dve vrsti sladole, tistega z okusom limone in tistega z okusom vanilije.

Ko sem poskusil ob neki drugi priložnosti sladole z okusom vanilije, sem doma očeta, ki je videl kot vojak veliki svet, vprašal, kaj je vanilija.

Tata je potrpežljivo povedal, kaj je vanilija. "Raste v Afriki vanilija?" sem prav gotovo vprašal, še danes mi starši pripovedujejo, da sem veliko spraševal.

Oče je bil kot prekomorec med drugo svetovno vojno v Afriki. Bil sem eden tistih srečnežev, ki smo kot otroci poslušali neizmerno lepe zgodbe in dolge pripovedi o Italiji, Siciliji in Afriki, Dalmaciji in Srbiji, o vseh krajih, kjer je oče stopal kot prostak, navaden vojak. Če je bil zraven še stari oče, smo z njim šli še v Galicijo in v Moskvo, kjer smo z njim delili štiri leta ujetništva pri boljševikih. Če pa je prišel še drugi stari oče na kozarec, smo šli še peš in s sanmi, ki so jih vleki "veliki, lepi konji"

z njim v Sibirijo, vse do Vladivostoka smo šli, šest, skoraj sedem let je trajala ta pot, in potem smo šli z tonotom še okrog sveta "z veliko barko, tako na jadra in na paro", vse do Trsta smo šli, od koder se je mamin oče po dobrih osmih letih peš vrnil domov na Vipavsko po prvi svetovni vojni.

Kakšne zgodbe! Kakšna zgodovina! Kakšni pripovedovalci!

O sladoledu ti moji veliki pripovedovalci niso vedeli ničesar povedati.

"Ko smo bili majhni, ga ni bilo!"

"Kaj sladole, te prosim, še črna kruha ni bilo!"

"Saj ne veste, kako je bilo!" "Revščina, črna revščina!"

Vedeli in videli pa so veliko stvari. Take zgodbe so nam pripovedovali, kakršnih danes očetje ne moremo pripovedovati svojim otrokom.

Danes se nam zdi, da smo vse videli zato, ker imamo doma televizijo, ki nam prinaša stvarni in predvsem pa namišljeni svet na kavč; svet prihaja prek ekrana neposredno na divan. Zato se nam zdi, da smo nekaj videli in nekaj izkusili. Naši stari očetje in očetje pa so živeli, resnično življenje dodobra izkusili.

Razlika med resničnim življenjem in namišljenim, ki ga človek živi pred televizijo, je očitna vsakomur, ki razmišlja. Je pa tudi res, da televizija ne sili ravno k razmišljanju.

Sladole, kako so se spremenili naši časi. Izjemna ponudba sladole, v vseh letnih časih je posmeh revščini in pomnkanju nekdanjih dni, po katerih se nam ne toži zato, ker takrat tisoč vrst sladole ni bilo, ampak predvsem zato, ker smo takrat še imeli topló besedo drug za drugega, kot smo takrat bili dosti bolj solidarni med seboj, kot pa smo danes.

Kot oče se seveda sprašujem, kaj lahko še sladole danes pomeni mojim in drugim otrokom, ko pa ga lahko mama kupi sredi najbolj mrzlega decembra, ko ga pa lahko nono kupi dobesedno povsod, ko pa sladole danes ni več dogodek, kakršen je bil še zame pred dobrimi tremi desetletji.

Jasno je, da je še vedno sladek, še vedno dober, pravzaprav odličan, a v sebi nima več tistega potrebnega naboja po prazniku, kakršnega je imel za nas.

Morda je zato zame bolj grenak kot tisti, ki sem ga prvič lizal v revnih in danes že pozabljenih časih.

paljk@noviglas.it

Poseben Zbornik Nove revije kot pripomoček konvenciji o prihodnosti Slovenije

V vladnem gospodarskem programu poudarek varčevanju

Nerešeni problemi v odnosih med Slovenijo in državno skupnostjo Srbije in Črne gore

Za Slovenijo so bili v prejšnjih dneh nemara najpomembnejši sestanek predstavnikov političnih strank, ki tvorijo sedanjo vladno in parlamentarno koalicijo, skoraj splošna podpora pobudi predsednika SDS Janeza Janše za sklic konvencije o prihodnosti Slovenije in gospodarski program za naslednjih nekaj let, ki ga je 11. t.m. sprejela vlada. Državni zbor je imel zadnje nekajdnevno zasедanje pred začetkom parlamentarnih počitnic. V Sloveniji pa je bilo tudi več drugih političnih dogodkov, pomembnih bodisi za državo ali pa za njeno mednarodno politiko. Vlada je 10. t.m. Metodo Mikuž-Bračkovič imenovala za vršilko dolžnosti direktorice Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, ker bo dosedanji predstojnik omenjenega vladnega urada Črtomir Spacapan imenovan za novega generalnega konzula Slovenije v Trstu. Vlada je istega dne podprla predlog županov Nove Gorice in Gorice, da bi ob vstopu Slovenije v EU, 1. maja leta 2004, dokončno odstranili okoli 200 metrov zaščitne ograje na slovensko-italijanski meji pri železniški postaji v Novi Gorici. Javnost je z olajšanjem sprejela usmeritve o prihodnji družbeno-gospodarski politiki, ki so jo sprejeli 13. t.m. na sestanku predsednika vlade, ministrov, poslanecev in funkcionarjev iz strank sedanje vladne in parlamentarne večine (koalicije). Kljub občasnim sporom in nespornostem med koalicijskimi partnerji, pri čemer prednjačita premier Anton Rop in predsednik SLS in minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Franc But, je udeležencem vrhunškega sestanka na Brdu pri Kranju vendarle uspelo dogovoriti, da bodo v enem letu, kolikor še manjka do novih državnoborskih volitev,

poskušali uresničiti še preostale cilje, vsebovane v koalicijski pogodbi med strankami. Obstaja seveda možnost, ki je bila v preteklosti žal pogosto potrjena, da so sklepi in velike besede, izrečene v slovenski politiki, namenjene predvsem pripravam na parlamentarne volitve in potrebam posameznih strank. Zato bi kazalo upoštevati tehtne misli, ki jih je v svojem komentarju v časniku *Dnevnik* 11. t.m. zapisal teolog Drago K. Ocvrk. Takole opozarja: "V družbi in državi se je naselilo malodušje, nekakšna brezupnost in nemoč, ljudje so potisnjeni v boj za preživetje. Vladajoča elita in državljani so se razklali v svetova, ki med seboj ne komunicirata, se ignorirata, drug drugemu ne verjameta in si ne zaupata več. Elita je vzela državo, zakonodajno, sodno, izvršno in medijsko oblast, upravo, šolstvo in velik del gospodarstva za svojo in jo uporablja za lastne interese, torej za bogatenje". Zanimiv je razvoj pobude Janeza Janše za široko razpravo o prihodnosti Slovenije. Sodelovali naj bi vsi, ki imajo kaj tehtnega in koristnega povedati in ki jih ne omejujejo politični ali ideološki predsodki, tudi posamezniki ali skupine Slovencev iz zamejstva v Italiji, pa seveda iz mnogih tujih držav, kjer živi veliko rojakov, z bogatimi izkušnjami in znanjem. Omenjena konvencija naj bi zlasti utrdila samozavezo in identiteto Slovencev, pred vstopom Slovenije v EU in zvezo NATO, v mesecu maju leta 2004. Konvencijo bo vodil predsednik države dr. Janez Drnovšek, o čemer sta se z Janezom Janšo hitro sporazumela. Po mnenju posameznikov iz nekaterih strank sta iz pobude spretno izločila predsednika vlade Antona Ropa, kar pa je slednji odločno zanimal. Pri delu konven-

cije, ki naj bi svoje delo sklenila do vstopa Slovenije v Evropsko unijo, 1. maja naslednje leto, bodo lahko s pridom uporabili monografijo z naslovom *Evropski izziv*, ki jo je pred nekaj dnevi izdala založba Nova revija v Ljubljani. Svoje prispevke je objavilo kar devetindvajset avtorjev, samih znanih in prestižnih imen iz kroga slovenskih intelektualcev. Kot je v predgovoru zapisal pesnik, urednik *Nove revije*, mislec in družbeno angažiran razumnik, Niko Grafenauer, je novi Zbornik "namenjen predvsem razmisleku o tem, kako se Evropa v obdobju integracijskih procesov in globalizacije kaže slovenskim razumnikom in kako se po narodnih, državnih in kulturnih svojstvih oz. posebnostih Slovenci razodevamo v njej". O tem da bi bil Zbornik lahko koristen delovni pripomoček na konvenciji, je na državni TV menil tudi prof. dr. Peter Jambrek, sicer avtor enega od prispevkov. Omenjamo, da omenjeno delo *Nove revije* obsega kar 437 strani besedila.

V DRŽAVNI SKUPNOSTI SRBIJE IN ČRNE GORE ŠE ZA MILIJARDO DOLARJEV SLOVENSKEGA PREMOŽENJA

Tri leta po normalizaciji odnosov med Slovenijo in tedanje Zvezno republiko Jugoslavijo - zdaj se imenuje državna skupnost Srbije in Črne gore - je v Ljubljano prispela delegacija iz Beograda na najvišji ravni. Vodil jo je predsednik državne skupnosti Svetozar Marović, ki ga je spremljalo več kot osemdeset srbskih in črnogorskih gospodarstvenikov in drugih poslovnežev. Gostje, predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek, premier Anton Rop, predsednik parlamenta Borut Pahor in drugi so poudarili, da so diplomatski in politični odnosi med državami dobri, vendar pa sodelovanje na raznih

področjih ovirajo nekateri problemi. Predvsem gre za trgovinske menjave, kjer posli kažejo velike presežke Slovenije. Leta 2002 je blagovna menjava med državama znašala 408 milijonov evrov, pri čemer je slovenski izvoz v Srbijo in Črno goro dosegel 346,6 milijona evrov, naš uvoz od tam pa je znašal samo 61,3 milijona evrov. Primanjkljaj Srbije in Črne gore bodo znižali z zgraditvijo tovarne bele tehnike, ki jo bo financiralo podjetje Gorenje iz Velenja, s kooperacijo med novomeško tovarno avtomobilov Revov in srbsko avtomobilsko industrijo, in tudi z zgraditvijo veleblagovnice nekega beogradskega trgovskega podjetja v Ljubljani.

Na pogovorih je slovenska stran opozorila, da kljub meddržavnemu sporazumu še zmeraj ni vzpostavljena neposredna letalska proga med Ljubljano in Beogradom. O tem se namreč letalska prevoznika v obeh glavnih mestih ne moreta dogovoriti. Niso pa omenjali premoženja slovenskih podjetij v Srbiji in Črni gori, ki ga je nekdanji režim Slobodana Miloševića zaplenil. Gre za premično in nepremično imovino v skupni vrednosti okoli milijarde ameriških dolarjev. Dodati pa je treba, da je tudi status srbskega in črnogorskega premoženja v Sloveniji neurejen, čeprav je vrednost slednjega mnogo nižja od vrednosti slovenske imovine v državni skupnosti Srbije in Črne gore. Med obiskom v Ljubljani je predsednika državne skupnosti Srbije in Črne gore Svetozarja Marovića sprejel tudi ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Franc Rode. Razkazal mu je stolno cerkev sv. Nikolaja v Ljubljani.

Marjan Drobež

Občinski svet v Ajdovščini podpira dejavnosti in usmeritev Politehnike

Pedagoško in raziskovalno delo bodo razvijali tudi v Ajdovščini

Novogoriški izobraževalni ter znanstvenoraziskovalni zavod bo v Vipavi začel izvajati študijski program s področja vinogradništva in vinarstva.

Svet in župan občine Ajdovščina Marjan Poljšak podpirata namere visokošolskega izobraževalnega in znanstvenoraziskovalnega zavoda Politehnika iz Nove Gorice, da svoje dejavnosti oz. nekatere programe začne izvajati tudi na območju Zgornje Vipavske doline. O tem je predsednik omenjenega visokošolskega zavoda prof. dr. Danilo Zavrtanik županu Poljšaku polal posebno vlogo, v kateri pojasnjuje in utemeljuje usmeritev Politehnike. Zapisal je, "da je Politehnika v preteklih osmih letih delovanja prešla pot od prve mednarodne podiplomske Šole znanosti o okolju v Sloveniji do zrele univerzitetne ustanove s štirimi fakultetami (šolami), ki izvajajo pet dodiplomskih študijskih programov. Politehnika kot raziskovalna ustanova razvija svojo dejavnost na različnih področjih znanosti, kot so: okolje, laserska kemija, analiza kemija, rastlinska fiziologija, fizika trdne snovi, astrofizika, raziskave atmosfere, kriptografija, umetna inteligenca, novi materiali, večfaz-

ni sistemi in računalniško modeliranje. S svojimi raziskovalnimi programi je prisotna v svetovnem vrhu, a je hkrati prežeta z lokalnimi povezavami v razvojnih programih različnih podjetij. Ena od pomembnih značilnosti delovanja Politehnike je njena razpršenost po celotnem prostoru Goriške".

Novogoriški visokošolski zavod gradi na Otlici Center za raziskave atmosfere, na zemljišču, ki ga je Politehnika darovala občina Ajdovščina. Zdaj pa bi radi to raziskovalno delo dopolnili s pedagoško-raziskovalnim delovanjem v Ajdovščini. Ugodne pogoje za to bi lahko nudili zemljišču in poslopja bivše vojašnice Srečka Kosovele, ki pa bi jih morali seveda preurediti in prilagoditi novim potrebam.

Predstavniki Politehnike so pred kratkim z občino Vipava podpisali pogodbo o izvajanju visokošolskega programa s področja vinogradništva in vinarstva. Razvijali ga bodo v dvorcu Lanthieri, ki pa ga bo treba pred tem vsaj delno obnoviti.

M.

Osmi glasbeni julij na obali

Pod okriljem Centra za glasbeno vzgojo Koper in umetniškimi vodstvom Tomaža Lorenza se začneja osmi *Glasbeni julij na obali*. Na njem se bo okrog petdeset mladih glasbenikov izpopolnjevalo na tečajih za kitaro, violončelo in komorne igre pod skrbno roko mednarodno uveljavljenih koncertistov in pedagogov (kitaristov Jerka Novaka in Istvana Roemerja, violončelista Andreja Petrača, pianistke Alenke Šček-Lorenz in violinista Tomaža Lorenza). Glasbeni julij bo popestren s številnimi priložnostnimi srečanji (z enim najpomembnejših svetovnih ustvarjalcev in poustvarjalcev Vinikom Globokarjem, s tremi slovenskimi študenti z dunajske Visoke šole za glasbo, to je flautistke Eve Škrinjarič, harfistke Tine Žerdin in violinista Marka Radoniceja idr.). Udeleženci tabora bodo lahko svoje dosežke demonstrirali na različnih koncertih v treh obalnih mestih, na gostovanju po Italiji ter v okviru mednarodnega poletnega festivala na ljubljanskem gradu. Posebno uspešni gojenci bodo prejeli nagrade, najboljši med njimi pa bo dobil enoletno študijsko stipendijo.

MG

Priprave na obeležitev zgodovinskih dogodkov iz septembra 1943

Vrnitev internirancev čez Goriška Brda in goriška fronta

Tudi kritična mnenja o smiselnosti t.i. Goriške fronte

Na Primorskem prirejajo obeleževanja raznih dogodkov iz medvojnega obdobja, ki naj bi potrjevali predvsem narodnostno osveščenost tukajšnjih ljudi in njihovo pripravljenost, da sodelujejo v boju za osvoboditev in za združitev tega območja z matično domovino. Gre pretežno za dogodke, ki so sledili razpadu (kapitulaciji) Italije, 8. septembra leta 1943. O njih pripravljajo dve pomembni proslavi.

V Goriških Brdih bodo bližje Vipolzi, na kraju, ki se ni natančno določil, postavili spomenik pregnancem in tabo-

riščnikom, ki so se v mesecu septembru 1943 iz koncentracijskih oz. delovnih taborišč v Italiji prek Brd vračali na svoje domove. Med njimi naj bi jih bilo več tisoč iz krajev od Gorice do Bovca. Po zanesljivih virih naj bi se okrog dva tisoč od skupnega števila povratnikov vključilo v partizanske enote oz. se postavilo v okrilje osvobodilnega in protiokupatorskega boja. Po budniki za postavitev spomenika so domicilni odbori tridesete divizije in tedanjega briško-beneškega odreda, za postavitev obeležja pa skrbi poseben gradbeni odbor pri

občinski upravi na Dobrovem.

Nastala pa so različna mnenja glede obeležja na spomeniku. Pobudniki za njegovo postavitev menijo, da bi ga na vrhu morala označevati rdeča zvezda, ki da je simbol osvobodilnega boja. Mnogi pa opozarjajo, da so povratniki iz italijanskih taborišč, pa tudi Slovenci - pripadniki italijanske vojske, ki so se po razpadu države vračali domov, bili narodno zavedni, toda ne politično ali ideološko opredeljeni. Zaradi tega rdeča zvezda na spomeniku ne bi bila primerna, o čemer so bile

dane pripombe tudi med razpravo v Občinskem svetu na Dobrovem.

Druga večja manifestacija v mesecu septembru bo namenjena spominu na t.i. Goriško fronto. Le-ta je nastala po razpadu Italije, z njo pa so vojaški in politični voditelji osvobodilnega gibanja hoteli oblegati italijanske in nemške okupatorje v Gorici. V njih so sodelovali po večini nezkušeni in slabo pripravljene partizani, zaradi česar jih je veliko padlo. O smiselnosti ali škodljivosti Goriške fronte, tudi o njenem strateškem pomenu, že dolgo časa potekajo razprave in polemike. V njih sodelujejo tudi vojaški izvedenci, toda v prejšnjem režimu nobeno kritično razmišljanje o Goriški fronti ni bilo dovoljeno ali vsaj zaželeno. O tem navajamo dvojje stališč

oz. pogledov. V monografiji *Slovenska kronika XX. stoletja, za obdobje 1941-1995*, ki jo je izdala založba Nova revija, je Goriška fronta (trajala je od 12. do 25. septembra 1943) uvrščena med pomembne boje slovenske partizanske vojske. Utemeljena je takole: "Po vdoru nemške vojske v Gorico, takoj po italijanski kapitulaciji, je nastala okoli 25 km dolga obrambna linija, deloma z uporabo utrdb iz prve svetovne vojne, na črti Goriška Brda-Sabotin-Sveta Gora-Panovec-Vrtojba-Miren-Svodnje. Boji so potekali do 25. septembra, ko je črto na več mestih z veliko ofenzivo prebila nemška vojska. Goriška fronta je redek primer uporabe frontalnega bojevanja v osvobodilnem boju v Sloveniji". V brošuri z naslovom *Informacija in dezinformacija*, ki

jo je izdala Nova slovenska zaveza (organizacija civilne družbe) in v kateri opozarja na domnevne napake in primere ponarejanja zgodovine v posameznih zvezkih *Enciklopedije Slovenije*, je predsednik omenjene organizacije dr. Anton Drobnič zapisal, "da so članki o narodnoosvobodilnem gibanju v 'zastrupljeni' enciklopediji izredno obsežni in vsebujejo najmanjše podrobnosti, izpuščeni pa so za partizane neugodni podatki". Pisec pri tem omenja geslo Goriška fronta v ustreznem zvezku slovenske enciklopedije, "ki ne ve za tisoče nepotrebnih slovenskih žrtev".

Sicer pa je o Goriški fronti napisal posebno publikacijo, ki bo kmalu objavljena, publicist Jožko Martelanc v Šempetru pri Gorici.

M.

Nasveti varčevalcem

“Home banking” in “trading on line”

Tujki označujeta pogodbo z banko ali BPH (Borzno Posredniška Hiša), ki omogoča varčevalcu dostop do določenih bančnih storitev direktno preko Interneta ali preko druge virtualne mreže (telefon, WAP, TV-banking). Potrebni so naslednji elementi: računalnik, modem ali shoda PCMCIA in seveda priključek na internet. Najmodernejša tehnologija za zaščito podatkov na internetu, kriptografija, usmerjevalniki, požarni zidovi, interne kontrole, postopki identifikacij naredijo vse operacije popolnoma varne. Ključnega pomena za varnost je identifikacija uporabnika ali bolje preverjanje identitete varčevalca, ki želi uporabljati storitev. Postopek je uspešen le v primeru pravilne kombinacije identifikacijske številke (ID) ter osebne (PIN) in varnostnega gesla. Po dveh ali treh zaporednih napakah mora uporabnik zaprositi posrednika za popolnoma nov postopek. Varčevalec lahko izbira med različnimi paketi. “Home banking” opcija navadno nudi naslednje storitve: prikaz stanja in prometa na tekočem računu, izvajanje plačil, vpogled v portfelj vrednostnih papirjev. Poleg teh storitev varianta “Trading on line” dodatno omogoča varčevalcu kupo-prodajo vrednostnih papirjev (delnic, državnih in privatnih obveznic, warrant, covered warrant, investicijskih skladov, futures)

direktno preko računalnika. V glavnem pridejo v poštev finančni instrumenti, ki so kotirani na zakonsko urejenih in priznanih finančnih tržiščih. Poglobitev v finančni svet je v tem primeru obvezna. Vsekakor ima varčevalec na razpolago vse mogoče analize posameznih vrednostnih papirjev in se pri odločitvah lahko poslužuje mnenj velikih investicijskih bank. Zadnji sklep za nakup ali prodajo določenega vrednostnega papirja pripada namreč varčevalcu. Poleg tega mora seveda vlagatelj poznati delovanje borze (urniki, tipologija operacij in tako dalje). Prednosti servisa “Home banking” in “Trading on line” so razumljive. “Pot do banke” je preprostejša in cenejša. Servis lahko varčevalec koristi kadarkoli in katermkoli računalniku, vključenem v internet. Stroški so zelo nizki in včasih nični. Provizije pri kupo-prodaji vrednostnih papirjev so bistveno manjše kot na bančnih okenjih. Dodatno uporabnik razpolaga z izredno veliko kopico informacij, ki so lahko koristne pri celotnem upravljanju vseh prihrankov. Vsekakor je smiselno, da varčevalec v sklopu svoje celostne osebne investicijske strategije koristi servis “Trading on line” samo za tisti del kapitala, ki mu želi dati spekulativni pečat.

Stojan Pahor

Pogovor z Dimitrijem Žbogarjem po Zelenem omizju

Možni ukrepi za omiljenje posledic suše

Sredi prejšnjega tedna je v Trstu zasedala tako imenovano pokrajinsko Zeleno omizje. Za isto mizo so se zbrali predstavniki tržaške pokrajinske uprave in občinskih uprav, deželne direkcije za gozdove, pokrajinskega nadzornišva za kmetijstvo in tržaške trgovske zbornice ter kmetijskih stanovskih organizacij in pokrajinskega konzorcija čebelarjev. Med udeleženci je bil tudi predsednik pokrajinske federacije Zveze neposrednih obdelovalcev Dimitrij Žbogar, ki smo mu ob hudih težavah, ki jih povzroča letošnja suša, postavili nekaj vprašanj, najprej, kako ocenjuje dosedanje škodo in posledice:

“Letošnja suša je pokazala vso šibkost in ranljivost kmetijstva na Krasu, saj je očitno, kako se lahko v enem-dveh takih letih podre vse, kar je človek z velikim trudom in investicijami gradil desetletja. Ta ranljivost mogoče ni tako očitna pri vinogradništvu, oljkarstvu ali drugih žlahtnih panogah, najbolj boleča in dramatična je v živinoreji, ki je sicer zaradi splošnega stanja že več let na udaru s povečanjem proizvodnih stroškov in padanjem vrednosti mleka, biokratskimi obveznostmi in fiskalnimi težavami, proizvodnimi kvotami ter drugimi zapleti. Dovolj je, da pomislimo, kakšni so režijski stroški za rejca. Pomislimo na primer, da je kmet, ki je recimo poslal za zakol kravo pred dvema letoma, plačal klavnici 210.000 lir. Danes je ta vsota približno 220,00 evrov, kar pomeni v

resnici dvojno ceno. Ob letošnji suši se zato za nekatere postavlja celo vprašanje, ali ima še smisel vztrajati s tem delom, tudi ker ni na vidiku možnosti ovrednotenja domačih mlečnih proizvodov, če se rejec ne odloči za sirjenje v domači sirarnici.”

Deželno odbornišvo za kmetijstvo je živinorejcem napovedalo pomoč v višini 120.000,00 evrov, da bi lahko nakupili potrebno krmo, kar bi bilo krvavo potrebno, ker je bilo letos za dve tretjini manj sena kot sicer. In vendar, ko se peljemo čez Kras, opazimo na obeh straneh meje še vedno nepokošene površine. Kako gledate na ta pojav?

“Plačujemo pomanjkanje strategije! V zadnjem desetletju ali tudi nekoliko daljšem obdobju se je večina naših ljudi, ki so se ukvarjali z živinorejo, znašla v takih okoliščinah, da tradicionalni način vzreje ni in ne more dati ustreznega dohodka. Ljudje so se postarali, prenove v glavnem ni bilo, površine so se zarasle, predvsem pa je žalostno, da se je postopoma izgubil odnos do živine, osvežujoče ideje so splahnele. To velja tako za posameznike kot tudi za tiste, ki so kot jusarji soupravitelji določenih povr-

ki jo črpamo iz površinskih zajetij ali rek in ki jo lahko uporabljamo za namakanje kmetijskih površin ali za protipožarne potrebe, industrijske namene itd. Naš predlog je enostaven. Vodo bi črpali iz Timave za Kras, z vodovodom, ki bi predvideval tudi preseganje sedanje meje. Za potrebe dolinske občine pa se že kaže stvarna možnost napeljava iz rezervarjev družbe SIOT. Tako naj bi do oktobra uresničili vodovod, ki bo omogočal namakanje približno 100 ha površin na Dolgi kroni. Kraški

šin, ki niso ustrezno izkoriščen. Menim, da je še čas, da se spremenijo ta način in Krasu vrnemo živinorejo, kajti brez te dejavnosti nima smisla, da govorimo o turističnem razvoju podeželja in urejenosti kraškega okolja, o ovrednotenju kraških pojavov in bioloških zanimivosti, kot je edinstvenost rastlinja, ki rase na kraških gmajnah, ki jih skorajda ni več. To velja za naš prostor, a tudi za matični Kras na slovenski strani meje, kjer bi verjetno z ustreznimi ukrepi lahko lažje postavili nove temelje reji drobnice in goveda na Krasu.

Če javne uprave želijo kaj stvarnega narediti za ovrednotenje turistične ponudbe na Krasu, morajo začeti prav pri pravilnem odnosu do kmetijstva in zlasti živinoreje. Zanimanje, ki so ga pri Zelenem omizju pokazali pokrajinski odbornik za kmetijstvo Tamaro in župani oziroma občinski odborniki ter drugi prisotni upravitelji, opravičuje upanje, da bo mogoče stvari premakniti z mrtve točke. Problem pa je po mojem v tem, da bi se morali dobiti nekoga, ki bi imel tudi ustrezno politično moč in vpliv na širšo javnost, da bi s te mrtve točke lahko izvelkel naš voz in sprejel potrebne, verjetno tudi zelo pogumne ukrepe, da bi se ustvarili pogoji za nadaljnje delo. Kakor koli pa sem prepričan, da se bodo pri reševanju teh problemov morali še zlasti izkazati na pokrajinski in deželni ravni naši izvoljeni predstavniki, ker so edini, ki imajo tudi ustrezne instrumente, da na najhitrejši način ukrepajo.”

Govorili ste tudi o temi, ki je stara vsaj 30 ali še več let. To je gradnja ali postavitev kmetijskega vodovoda v tržaški pokrajini. Gre za predlog, ki bi, v primeru, da bi ga uresničili, gotovo rešil številne probleme.

“To je gotovo, a zavedati se moramo, da doslej ni bilo prave politične volje, da bi ta prepotrebni vodovod naredili. Zakon govori o napeljavah vode za druge namene (altri usi), kar pomeni, da ne gre za podtalnico, ampak za vodo,

vodovod, ki ga upravljajo župani, je že pokazal stvarno zanimanje za ta predlog, ki sem ga nekoliko bolj razčlenjeno predstavil Zelenemu omizju. Mi na Krasu si sploh ne predstavljamo, kako je biti kmet in imeti vodo. A tudi v primeru, da se bo ta kmetijski vodovod res uresničil, kar bi bilo izvedljivo tudi s koriščenjem raznih evropskih skladov, bo spet najbolj zapostavljena živinoreja, saj si težko predstavljamo, ko bomo kdaj na Krasu zalivali travnike.”

Pozitiven se nam zdi tudi predlog o ureditvi celotnega Brega, zlasti površino, ki so kmetijsko najbolj zanimive pod Kontovelom, Prosekom in Križem.

“Predlog je za naš prostor res zgodovinskega pomena in sedaj, kot nam je bilo predstavljeno, stopa v že izvajan fazo s tem, da se morajo občinske uprave izreči o kompatibilnosti tega načrta z urbanističnimi določili posameznih občin, svoje mnenje pa morajo izraziti tudi druge javne ustanove. Občine morajo tudi dati svoje predloge. Tehnične izvedljivosti načrta ne morem ocenjevati, ker zaenkrat nimamo niti kriterijev za to, dejansko pa je ta načrt na prvi videz uresničljiv in zanimiv. Pridobili bi 100 ha zelo dobre obdelovalne zemlje na krasni legi. V primeru, da bi načrt stekel, pa bi dejansko ovrednotili cel obalni pas, ki bi v nekaj letih lahko postal pravi vrt, kar je s turističnega vidika lahko dragocena vizitka za celotno pokrajino. Normalno je, da se bodo ob tem načrtu pojavile razne težave in kritike. Upam, da bodo predvsem naši izvoljeni predstavniki podpirali ta načrt. Zdi se mi važno, da bi si mi vsi, se pravi lastniki zemljišč, javne uprave, kmetje in politiki postavljali višje, bolj ambiciozne cilje, da bi izkoristili priložnost in skušali na nek način uresničiti tudi nekakšno preureditev ali komasacijo zemljišč, tako da bi ustvarili idealne pogoje za kmetovanje v tem Bregu. Te možnosti kmetovanja naj bodo tako zastavljene, da bodo dejansko prinašale tudi ustrezen zaslužek ljudem, ki se bodo s tem trudili.”

Trgovci iščejo nove načine, da bi privabili kupce

Prodaje še vedno padajo

V zadnjih mesecih so se porabe močno zmanjšale. Družine si iz tega ali onega razloga ne morejo več privoščiti vseh tistih dobrin in storitev kot pred kakim mesecem ali letom, istočasno pa se tudi trgovci pritožujejo, da ljudje ne kupujejo in da se njihov obseg prodaj manjša. Najbolj so se zmanjšale porabe jestvin. To sicer še ne pomeni, da potrošniki stradajo, vendar se odločajo predvsem za življenjsko pomembne jestvine in raje puščajo na policah vse, kar je odvečno in nepotrebno. Ravno tako so se zmanjšali nakupi oblek in modnih dodatkov ter čevljev. Izvedenci na tem področju ocenjujejo, da se je v zadnjih šestih mesecih obseg prodaj zmanjšal za več kot 10% glede na prejšnje leto. Da bi vsaj malo omilili svoje težave, so si trgovci že pred časom izmislili celo vrsto izrednih ponudb, v prejšnjem tednu pa so se celo odločili za predčasne razprodaje, ki bodo letos v nekaterih deželah trajale do začetka septembra. S to odločitvijo upajo, da bodo vsaj delno rešili ne posebno razveselju-

joče spomladansko-poletne prodaje, ki so bile letos še posebno skromne. Po eni strani se družine ne odločajo za nakupe, ker se je zmanjšala kupna moč razpoložljivih finančnih sredstev, po drugi

strani pa je trgovcem zagodilo tudi vreme. Ker je vročinski val prišel v naše kraje izredno zgodaj, se je marsikateri potrošnik odločil za nakup poletnih oblek, pomladanske konfekcije pa so ostale v trgovinah na zalogo.

Kljub velikim upom, da bodo z razprodajami rešili slabo sezono, pa ostajajo tr-

govci še vedno na trdnih tleh. Zavedajo se namreč, da se je nagnjenje k nakupom v zadnjih mesecih zmanjšalo in da se niti med poletnimi razprodajami ne bo posebno povečalo. Iz ankete, ki so jo v prejšnjih dneh izvedli med trgovci v Milanu, izhaja, da samo 63% trgovcev meni, da so razprodaje še vedno zelo pomembne za uspešno delo podjetja, 37% trgovcev pa misli, da so razprodaje popolnoma nepotrebne, saj se njihov dobiček zaradi tega ne bo posebno povečal. Nekateri izmed intervjuvanih (16%) pa so pesimistično izjavili, da se bo med razprodajami obseg prodaj zmanjšal. Razprodaje pa nikakor ne ostajajo edino sredstvo za povečevanje prodaj. Skoraj vsak prodajni center je uvedel kako posebno ponudbo, s katero bi privabil čim več kupcev, ki bi v trgovini tudi nekaj kupili. S posebnimi posegi skušajo prepričati kupce, naj ne odlašajo z nakupi. Poleg že znanih ponudb “kupi 3, plačaj 2” in podobnih popustov, skušajo trgovci privabiti čim več kupcev, ki naj bi postopo-

ma vzljubili ravno ta prodajni center. Zato so skoraj povsod uvedli nagradno zbiranje točk, ki naj bi kupcu prinesle določeno nagrado. Da bo kupec zbral dovolj točk za željeno darilo, bo redno in vestno zahajal v točno določeno trgovino in tam porabil, morda celo več, kot je načrtoval, samo da bo čim prej prišel do željene nagrade. Tako ima trgovec, vsaj za določeno obdobje, zagotovljeno kupca. V zadnjih mesecih pa spet narašča poseganje po potrošnem kreditu, s čimer omogoča trgovec obročno plačevanje nakupov. Če so se potrošniki pred časom odločili za obročno plačevanje nakupov samo v primeru dražjih dobrin, kot so npr. pohištvo, avto, televizor, posegajo danes po potrošnem kreditu tudi za nakup oblek in čevljev. V vsakem primeru pa so trgovci prepričani, da je veliko bolj prodati neko dobroto na obroke, kot je sploh ne prodati, zato spodbujajo obročno plačevanje. Veliko pa si trgovci obetajo tudi od turistične sezone. S primernimi ukrepi skušajo tuje goste spodbuditi, da bodo kupovali v Italiji in s tem povečali italijansko povpraševanje, kar bo nedvomno blagodejno vplivalo na celotni gospodarski sistem.

Mara Petaros

S 1. STRANI

Vsebinska...

Osrednja tema štiridnevne srečanja je bila namreč posvečena vprašanju ustvarjalnosti mladih v kulturi in temu, komu koristi zatiranje ustvarjalnosti mladih. Na ta vprašanja je skušalo odgovoriti šest povabljenih gostov, ki so spregovorili na dveh okroglih mizah: o vprašanju ustvarjalnosti mladih v kulturi so 11. julija spregovorili književniki Aleš Debeljak, Evelina Umek in Rudi Šeligo, o zatiranju ustvarjalnosti pa 12. julija predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Boštjan Žekš, pravnik Peter

ma: študij traja predolgo in pogoltne najboljše obdobje človekove ustvarjalnosti, poleg tega pa študent ni stimuliran, da svobodno ustvarja in razmišlja. V večini primerov

li poenostaviti postopke nostrifikacij diplom in doktoratov.

Sicer so udeleženci 13. Druge mladih skušali dati duška svoji ustvarjalnosti tudi v okviru osmih delavnic. Štiri so bile ustvarjalne: filmska (mentor je bil Franci Kek), likovna (Vesela Šorli Puc), internetna (Jure Leskovec in Aleš Rozman) in hip hop (glasbeni duo Murat & Jose). Štiri delavnice pa so bile pogovorne, njihovi naslovi pa so bili: Mladi in kultura (mentorica je bila Evelina Umek), Mladi in mediji (Dejan Steinbuch in Klemen Jaklič), Mladi in etika (Tone Jamnik) ter Mladi in EU (Aleš Debeljak in Lojze Peterle). V prostem času je slovensko istrsko morje kar vabilo v svoj objem, zvečer pa so se v prostorih Cafe Teatra udeleženci sprostil ob aforizmih Žarka Petana, monokomediji Matjaža Jaušnika in glasbi Vlada Kreslina.

so predavanja le branje iz učbenikov, ki so jih napisali sami profesorji, študentje pa se učijo na pamet. Zato bi moral študij v Sloveniji trajati bistveno manj, dobro bi bilo

tudi zagotoviti zdravo konkurenco z ustanavljanjem novih visokošolskih zavodov, poleg tega pa bi morali bolj ovrednotiti tiste Slovence, ki so študirali oziroma doktorirali v tujini. Kar se tiče slednjih, bi mora-

Piko na i 13. Dragi mladih pa bodo postavili v začetku septembra, ko bo na Opčinah stekla okrogla miza o problemih, s katerimi se srečujejo mladi zamejci, ki študirajo v Sloveniji.

Trženje z živimi blagovnimi znamkami

Zvezdniški duhovi iz komercialne Aladinove svetilke (3)

Ko govorimo o medijskih fenomenih, ne moremo mimo najplodnejših tal, ki so zasije na s semeni, iz katerih bodo vzklile nove zvezde. Seveda mislim na veliko polje na zahodni polobli, ki ga namaka Atlantska luža. Govorimo o legendarni zemlji, kjer se je v modernem svetu najprej rodila demokracija, kjer človek ni nikoli samo upal, ampak gojil velike sanje, kjer je osvajanje divjega zahoda pomenilo neizmerno bogastvo: nad novo celino se je tako dvignil zvezdniški sij mita in blaženost obljubljene dežele.

Od prvin jaza do Tigera Woodsa

Gospodarski liberalizem je iz vsega tega kmalu ustvaril državo z vnebovpijočimi naspotji med Rockefellerji, Morgani in Fordi na eni strani ter množicami ubožanega ljudstva, ki so zaradi brezposelnosti in pomanjkanja najosnovnejših dobrin po črnem petku leta 1929 množično stale v vrstah pred zasilno postavljenimi javnimi jedilnicami na drugi strani. Med reveži, so bili seveda vsi temnopolti potomci strica Toma, zapostavljeni tudi zaradi rasne diskriminacije. Malcolm X je v petdesetih in šestdesetih postal posebej podoba fizičnega upora proti krivicam, ki jih je bila deležna črnska populacija. Na drugi strani je bila močno prisotna zveneča "tišina" ghandijevskega upora Martina Luthra Kinga. Obema je uspelo dvigniti na noge tiste množice, ki so ves svoj upor pred tem lahko izkričale samo v črnskih duhovnih napevih ter prvinah jazz in rock glasbe. Afroameričani so do dna duše sovražili ameriško družbo, ki je temeljila na sistemu vrednot WASP (white, anglo-saxon, protestant: belec, anglosaksonec, protestant), a si niso upali odločno reagirati. Ko so se našli posamezniki, ki so javno nastopili proti obsto-

ječemu sistemu, se je sprožil val splošnega nezadovoljstva, ki je podrl jez strahu in samocenzure v črnem življu v ZDA. Izpostavljene osebnosti so postale katalizator celotne skupnosti. Črnsko revolucijo je treba seveda brati tudi v luči socialnih gibanj iz konca šestdesetih, nedvomno pa so zelo pomembno vlogo odigrali prav posamezniki. Med nje ne spadajo samo strogo družbeno-politično angažirani ljudje, ampak tudi legende na drugih področjih: v športu je taka ikona postal Mohamed Ali, v glasbi pa je v šestdesetih bil med najvidnejšimi Jimi Hendrix. Vse te osebnosti, od socialnih borcev, do športnikov in glasbenikov so bile med prvimi masovnimi zvezdami, ki jih je, kljub zatiranju WASP sistema, ustvarila afroameriška subkultura. Skupni imenovalec je bila politična angažiranost za črnske pravice. Pomislimo na Mohameda Alija in na Hendrixa: kljub temu, da sta delovala na področjih, ki tradicionalno nimajo nič skupnega z družbenimi gibanji, sta si položaj zvezdnika zagotovila prav zato, ker sta v javnosti odločno zavzela stališča proti krivicam obstoječe družbe. Delovala sta skratka kot politična subjekta v širšem smislu.

Od osemdesetih dalje so afroameriške zvezde eksponencialno narasle. Temnopol-

ta populacija živi danes od novih legend. Šport, predvsem košarka, je postal glavna kovačnica novih masovnih medijskih konstruktov iz kit in kosti. S košarkarskih igrišč je v osemdesetih mladostnikom diktiral tempo Magic Johnson, na boksarskih prizoriščih pa si je vse bolj utiral pot silak Mike Tyson. Prehod v novo tisočletje sta med Afroameričani zaznamovala Kobe Bryant in prva temnopolta golf zvezda Tiger Woods (**na sliki**). Vmes smo imeli obdobje devetdesetih, ki so bila nedvomno in brezkompromisno monopolno podrejena Airu Jordanu. Kateri skupni imenovalec povezuje te novodobne junake? Ponožno pademo v problem potrošništva. Če so junaki iz obdobja črnskega upora zrasli iz stopnjujočega se neobvladljivega nasprotovanja krivicam, so današnje legende le navidezno izraz najnovejših težanj temnopoltih skupnosti. Vsak Afroameričan, ki komaj pokuca v zlati svet slave, postane v hupu, a skrivoma, suženj multinacionalnih mecenov. Družba Nike si je tako preko lutke Jordana podredila vso črnsko populacijo ZDA (zaradi domimo učinka so krilati znanak nato podlegel celotne ZDA in svetovna javnost). Tektonska gibanja, ki jih povzročajo novodobni miti, so vnaprej določene tržne poteze, ki jih široke mase prevzemajo, ker želijo posnemati svoje junake ne samo na športnem področju. Navaden človek skuša samemu sebi prikrojiti osebnostne značilnosti svojih junakov v vseh njihovih odtenkih. Tržni mecen, ki odločilno vpliva na ustvarjanje medijskih podob, lahko tako kot veliki bratje prosto nadzorujejo preprostega potrošnika, ki išče v športnih junakih idealno podobo samega sebe.

/ dalje
Andrej Černić

Jambreč in filozof Edvard Kovač.

Slovenski prostor - mišljena je tu družba nasploh, predvsem pa institucije - ne dopušča preveč možnosti za ustvarjalnost. Slednja se tudi rodi iz določene nezadovoljstva nad danim stanjem, iz neke upornosti proti ustaljenemu sistemu, ki pa je danes - razen v nekaterih primerih, o katerih pa obstajajo deljena mnenja, ali gre za pravo upornost ali ne - ni videti med mladimi ljudmi. Zamejstvo pa je iz raznorodnih razlogov prostor, ki mlademu človeku ponuja še manj možnosti za razmah njegove ustvarjalnosti, ki ostaja tako v glavnem omejena na delovanje v domačem društvu ali na sodelovanje pri krajevnih medijih, do višjih oblik kreativnosti pa ne pride.

Še hujsa je bila kritika slovenskega izobraževalnega in zlasti univerzitetnega siste-

POTOPIS

Od Nove Gorice do Santiaga (36)

CAMINO FRANCÉS

Nace Novak

Ko sem nekaj minut kasneje prikolesaril do veličastnega spomenika na vrhu vzpetine, ki si, bodimo pošteni, imena gora ne zasluži, saj se dviga le 370 metrov nad morjem, sem globoko v sebi začutil zmagooslavje. Zavedal sem se, da je premagana še zadnja ovira. Razjahal sem Rosinanteja in si privoščil kratek odmor. Sprehodil sem se okrog veličastnega spomenika, posvečenega milijonom romarjev, ki so pot že prehodili in jo še bodo. Ob tem me je napolnila neka posebna energija. Začutil sem izjemno moč in zado-

ščenje in radost. Izjemno srečo. Srečo, ki je z materialnimi dobrinami ni mogoče doseči. Srečo, rojeno iz trpljenja in odrekanja. Občutek, ki ga je verjetno pred menoj na tem mestu skozi stoletja občutilo že na milijone ljudi.

V mislih sem bežno preletel dogodke minulega meseca in pomislil, da jih je bilo za eno celo življenje. Takega koncentrata najrazličnejših izkušenj, ovir, srečanj, malih čudežev in spoznanj v enem mesecu zagotovo ne doživiš kjerkoli. Ponosen sem bil nase. Ponosen na to, da sem se odpravil na pot in premagal

vse težave, na to, da mi je uspelo.

Z vrha vzpetine, do koder so srednjeveški romarji sprintali, tisti, ki je prišel prvi na vrh, pa je bil razglašen za "kralja", sem se še malo razgledal dol, proti štiri kilometre oddaljenemu Santiagu, potem pa spet zajahal Rosinanteja in se začel z nasmehom do ušes spuščati proti mestu.

Santiago de Compostella je cilj številnih romarjev in turistov, poleg verskega, kulturnega in zgodovinskega središča, pa je danes tudi pomembno univerzitetno središče, tako da je v njem vsepolno mladih ljudi. Med vožnjo do katedrale sem naen-

krat "požrl" toliko prometa in gneče, da so občutki radosti kmalu zbledeli. Ko sem prikolesaril do znamenite katedrale, se je občutek zma-

sicer ponovil, v primerjavi z vsemi pričakovanji o tem, kako bo, ko bom prišel na konec, ki sem jih pletel med hojo, takrat, ko je bilo najtežje, pa so bili dejanski občutki precej mlačni. Zaključek poti sem veliko bolj intenzivno občutil na Monte do Gozo.

Nekaj časa sem samo nemo buljil v impresivno baročno pročelje slovite Catedral del Apostol (**na sliki**), potem pa sem se odločil za kratko ekskurzijo po starem mestnem jedru. Z Jo sva bila dogovorjena, da se ob štirih dobiva na trgu pred katedralo. Pred tem si notranjosti katedrale nisem mogel ogledati, ker Rosinante ni bil

opremljen s ključavnico, s seboj bi ga pa težko vzel, pa čeprav razstavljenega.

Ko sva se našla, mi je povedala, da je vso prtljago pustila v hotelu, kjer je najela dvoposteljno sobo, saj je izvedela, da je zavetišče kar daleč stran od zgodovinskega središča. Pospremil sem jo do malega nobel hotela, ki pa so ga ravno na novo barvali, tako da so zaradi neprijetnega vonja cene spustili za polovico. Ker mi je bil všeč, cena pa res ugodna, sem se odločil, da opustim iskanje zavetišča, v katerem je bilo prostora za štiristo romarjev, in si privoščim pravo posteljo. Pri odločitvi mi je pomagala tudi izjava španskega romarja, ki mi je med klepetom v enem od barov v središču mesta povedal, da zavetišče ni najbolje urejeno, oziroma, da je precej "dirty". / dalje

Pri založbi Litera v Mariboru

Sveže in vseh zvrsti

Mariborska knjižna študentska založba Litera je tik pred poletjem predstavila še šest knjižnih novosti; izvorna literatura je bogatejša za eseje *Zapiski iz noči* avtorja mlajše generacije Mitje Čandra in dve pesniški zbirki, in sicer *Pljusk* Marka Samca in zbirko *Iz novega sveta* pesnika in direktorja Vilenice Iztoka Osojnika. V prevodni literaturi pa sta izšli knjigi *Monologi vagine* Eve Ensler in roman *Pripovedovalec* Južnoameričana Maria Vargaso Llose, kot sozaložniški projekt Litere in knjižne založbe Seaparatio pa je izšlo po poročanju Slovenske tiskovne agencije "blasfemično" delo *Jezusov katapult* Milivoja Mikija Roša.

V šestem zvezku zbirke *Nova znamenja* so izšli Čandrovi eseji zadnjega leta. Urednik Andrej Brvar je knjigo po poročanju STA označil kot skupek esejev, ki tematizirajo mojstre svetovne sodobnejše literature, hkrati pa "v visokem, ritmiziranem jeziku preplevajo vsakdanja eksistencialna vprašanja".

S slednjimi se v svoji drugi pesniški zbirki *Pljusk* ukvarja tudi pesnik Marko Samec. V svojih pesmih avtor med drugim kritizira ničevost malomeščanske družbe, za antipod pa je v zbirko umestil tudi ljubezenske pesmi in krajše hudo mušne pesniške domislice. Samec je na predstavitvi dejal, da se je v *Pljusk*u potopil v jezik sam, brez ločil, ter dodal, da izdane pesmi še ne morejo predstavljati njegove idealne poetike, misli pa, da je na dobri poti.

Svojo poetiko, ki se močno spogleduje z ameriškim modernizmom, pa je gotovo našel eden najvidnejših slovenskih pesnikov Iztok Osojnik. Pesmi *Iz novega sveta* se gibljejo na robu, predstavljajo pretanjene duhovne dogodke, ki daleč presegajo zgolj osebne impresije ameriške pokrajine in nosijo močna univerzalna sporočila. Iztok Osojnik je na predstavitvi dejal, da mu je Amerika v geografskem smislu služila le kot kulisa za preučevanje razsežnosti pesniškega jezika.

Med posebne kulturne fenomene zadnjih let nedvomno sodi projekt *Monologi vagine* avtorice Eve Ensler. Ta je pred leti opravila serijo pogovorov z več kot 200 ženskami različnih starosti, nacionalnosti, ras in veroizpovedi, ki so spregovorile o svojih vaginah. Povod za pogovore je bil, kot v spremni besedi ugotavlja Petra Vidali, spoznanje, da je vagina še zmeraj tabu. Enslerjeva je pogovore prebrala v monodramo, za katero je leta 1997 prejela off-Broadway nagrado "Obie Award", k popularnosti *Monologov* pa so s svojimi branji pripomogle Glenn Close, Jane Fonda, Winona Ryder in Susan Sontag. Dosele je bilo besedilo prevedeno v 40 jezikov. Izkupiček od avtorskih pravic se steka v V-Day gibanje, ki se trudi preprečevati spolno nasilje nad ženskami. *Monologe* je v slovenski jezik prevedla Ksenija Vidic.

Drugo prevodno delo pri založbi Litera je roman *Pripovedovalec* Maria Vargaso Llose, ki po besedah prevajalca Mira Bajta sodi med av-

torjeva najbolj nenavadna dela. V *Pripovedovalcu* se izmenjujeta dva pripovedna sklopa: v enem se pripovedovalec, avtorjev "alter ego", spominja svoje mladosti v Limi in prijateljstva s sošolcem, ki se zanima za neko zdesetkano kulturo iz Amazonije, v drugem pa sprva neznan, brezimen potujoč pripovedovalec zgodbi, živi kolektivni spomin amazon-skih Mačigengov. Obe pripovedni ravni se prepletata in sta napisani v grenkem magičnem realizmu, ki se spaja z lirično obarvano pripovedjo.

Jezusov katapult Milivoja Mikija Roša je roman o drugačnem branju krščanskega izročila: protagonist je duhovnik, ki se nekega dne znajde pred prazno cerkvijo, kar mu pomeni dokončno izgubo osmišljenosti lastnega poslanstva. Po besedah Roša junaka nato obiščeta Jezus in Marija, ki ga oplajata vsak s svojim arhetipskim doživljanjem sveta.

Na platnici omenjene knjige je zapisano zgovorno opozorilo, da je roman zgrajen na preoblikovanih religioznih konceptih, ki bi lahko žalili verska čustva - gre torej za branje, ki ni za vsakogar, česar se je zavedel tudi izdajatelj knjige, ki je opozorilo na platnici knjige natisnil.

Z 10. STRANI

Problemi...

Vsi zavedni Slovenci se zavedamo pomembnosti vaških šol, ki igrajo pomembno vlogo v vzgoji naših otrok. Te šole so duša vasi in, ko se taka šola zapre, izgine tudi središče združevanja in zbiranja vaških otrok. Otroci se tu ne samo izobražujejo, vzgajajo, dobivajo in igrajo v slovenskem, domačem okolju, ampak rastejo kot vaška skupnost.

V pevsko šolo zahajajo tudi otroci iz različnih koncev, ki so se dobro uveljavili v stvarnost šole, ki združuje otroke štirih vasi. Če vasi vzameš šolo, si ji vzleš korenine; zadnja leta smo bili priče zaprtju pre mnogih slovenskih šol, žal tudi zaradi pomanjkanja naraščaja.

Udeleženci sestanka so poiskali možne rešitve pojavljajočemu se problemu. Z razdelitvijo dveh večjih učilnic bi pridobili dva prostora. Konzulta je obljubila še pomoč pri popravilih in, če bo to mogoče, bodo nudili tudi prostore v župnišču, ko bodo uporabni. Če bi že moralo priti do morebitne selitve razredov, bi otroke namestili (če bo to možno) v stavbo nekdanje podgorske šole.

Na seji je bil govor tudi o prevozih učencev iz Gorice v Pevmo. Svoje zanimanje za to je obljubil svetovalec Sil-

van Primožič. Tudi dijaki, ki prihajajo s Krminskega in drugih okoliških vasi, imajo težave s prevozi. Avtobusi jih pripeljejo do avtobusne postaje, odtod pa morajo peš do šole. Člani SSK se bodo pozanimali pri pristojnih organih tudi za prevoz teh.

Občinski odbornik Damijan Terpin se je v prejšnjih dneh mudil z ravnateljico nižje šole Trinko Nadjo Nutin in obiskal vrsto stavb, kamor bi naselili šolo Trinko, ki je začasno nameščena v stavbi v ul. Leopardi. Vsi prisotni so bili mnenja, da bi za naše potrebe bila najprimernejša stavba v ul. Mascagni, ker je lepo urejena, ima veliko prostorov in je blizu šolskega središča. Ostale predlagane stavbe niso primerne in med drugim potrebujejo preveč popravil.

SSK se bo še zavzemala, da bo našim šolam skušala dati čimboljši kader. Prva naloga šolnikov naj bi bila vzgoja v ljubezni do materega jezika in k zavednosti. Šola bi morala navajati učence in dijake na vključevanje v slovenske organizacije in društva in tako zagotavljati obstoj naše kulture na tem lepem koščku slovenske zemlje, ki hoče ostati slovenski. To pa je odvisno predvsem od dobrih slovenskih in zavednih učiteljev in profesorjev. _ija

NA REŠETU

Enkrat na leto v Števerjan

V prejšnjem zapisu sem napovedala, da bomo postopoma odkrivali poletni utrip Radia Trst A, njegove nove oddaje in nove oblikovalce oddaj. In res so zdaj po dveh tednih že kar prišle na dan bistvene novosti. Največja novost, kateri je bilo namenjeno tudi precej medijske pozornosti, je jutranji pas od 7.30 do 10. ure. Pravzaprav ni oddaja prav nič revolucionarna: zakulisni pripravljavci in voditelji v studiu Rosana Prezzi, Peter Rustja, Katerina Citter, Loredana Gec in Janko Petrovec nam pripravljajo in dajejo kratke informacije o vremenu, o prevoznosti cest, o prireditvah, povabijo nas na izlet in nam sugerirajo kuharski recept, vse pa obogatijo z lepo in prijetno glasbeno kuliso. Lahko bo rekli, da je v oddaji za vsakogar nekaj. Zelo zanimivi so bili na primer pogovori s Pavletom Merkušem in urednikom Mladine na izletu v Rezi, ali s Saro Trampuž o operetnem festivalu v Trstu ali z Bredo Susič o spremenjeni Dragi mladih pa poročanje iz Celovca o dramatičnih urah na Radiu 2... Lahko bi rekli, da je Prva izmena odkrila dober recept za oddajo s pravnimi dozami sestavin, ki jih začinijo z lepim pogovornim jezikom in z lahkotnim ritmom. Dve stvari sta mi še posebej všeč: da je Prva izmena vključila v oddajo Pravljico za dobro jutro in Minute za poezijo.

Ko smo že pri literarnih utrinkih, bi opozorila poslušalce na dramatisirani roman, ki je v okviru Male scene na spo-

redu ob nedeljah ob 12. uri. To je Alamut Vladimirja Bartola, ki ga je dramatisiral Mirolav Košuta, režiral pa Marko Sosič. Odločitev za ponavljanje tega romana je zelo na mestu tudi zato, ker je bila 24. februarja stoletnica Bartolovega rojstva. Čeprav se je slovenska radijska postaja že spomnila te obletnice z branjem Bartolovih humoresk Mangialupi in drugi v Odprti knjigi, je seveda zelo primerno, da uvrsti na spored njegovo najpomembnejše delo, ki je poleg tega danes zaradi svoje aktualnosti vedno večja uspešnica. Karakterno dobro začrtane like protagonistov zelo dobro interpretirajo igralci Slovenskega stalnega gledališča. Režiser Marko Sosič je igrani del poudaril in dopolnil s skrbno izbrano zvočno kuliso in glasbo.

O oddajah, ki imajo stalno mesto v poletni shemi, bomo lahko še govorili. Danes bi se ustavila še pri oddaji, ki je na sporedu enkrat na leto in jo je treba zato nujno omeniti takrat, ker drugače zastari. V začetku julija se odvija namreč že 33. let Festival narodno-zabavne glasbe v Števerjanu. Sodelavci radijskih in televizijskih sporedov Radia Trst A so festival že od vsega začetka zelo pozorno spremljali. Pred leti je zato skrbela Marjuča Oficija, zadnja leta pa spremlja festival Marija Breclj. Na zaključni dan festivala, v nedeljo popoldan, ima prav ona po radiu prijetno oddajo, v kateri v direktnem prenosu

predstavlja finaliste, ki bodo nastopili na zaključnem večeru. V preteklih letih, se spominjam, je voditeljica imela včasih kar hude težave s povezavami, letos pa je vse teklo kot po olju (morda je bila tu pa tam le zvočna kulisa nekoliko premočna). Prav prijetno je bilo poslušati intervjuje s predstavnikami ansamblov in predvajanje njihove tekmovalne skladbe. Fantje in dekleta z vseh vetrov (žal ne iz zamejstva!), z lepo, večkrat bolj ali manj izrazito narečno obarvano govorico, so bili eni bolj, drugi manj zgovorni. Vse pa je znala voditeljica s pravimi vprašanji voditi, da je poslušalec lahko spoznal bistvo vsakega ansambla. En odgovor pa se pri intervjuvancih ponavlja: da se vsi izredno dobro počutijo v Števerjanu. (Zato se kar samo vsiljuje vprašanje: zakaj Števerjanski festival ni tako vabljiv za zamejske ansamble?) Vmes pa je na vrsti še pogovor z organizatorji, članom žirije, z napovedovalcem Janezom Dolinarjem in podoba festivala zaživi po radiu v vsej polnosti pred poslušalci. Oddajo navadno poslušam v avtu, ko se peljem v Števerjan. Tako si ustvarim sodbo o ansamblih, o skladbah, o tem, kdo so najresnejši kandidati za nagrade, preden jih vidim... V Števerjanu si potem z veliko večjo radovednostjo ogledujem ansamble in sledim programu. In nato preverjam svoja predvidevanja z odločitvami žirije in občinstva. In moram reči, da se kar ujemajo...

Predstavljam si, da se z večjim zanimanjem prisluhnejo oddaji poslušalci, ki iz tega ali onega razloga v Števerjan ne morejo.

NLP

novost
v naših knjigarnah

49 likovnikov iz Koroške, Beneške Slovenije, z Goriškega in Tržaškega s svojo ustvarjalnostjo sooblikujejo to knjigo, ki sta jo uredila umetnostni svetovalec Gorenjskega muzeja v Kranju Damir Globočnik ter mojster fotografije Tihomir Pinter. Izdaja je trojezična: v slovenščini, nemščini in italijanščini.

Damir Globočnik · Tihomir Pinter

PORTRETI

SLOVENSKI LIKOVNIKI V AVSTRIJI IN ITALIJI

IZŠLA JE PRI MOHORJEVI DRUŽBI
V CELOVCU V SODELOVANJU
Z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO.

